

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 6 MAART 1929

No. 688

INHOUD.

	Blz.
DE NEDERLANDSCHE ACOEPTMARKT door <i>Mr. J. Westerman Holstijn</i>	222
De locale Telefontarieven door <i>Prof. J. Goudriaan</i> ..	223
De wijziging van de V. O. V. door <i>Dr. E. B. F. F. Baron Wittert van Hoogland</i>	225
De In- en Uitvoer van Nederland gedurende 1928 III (Slot) door <i>W. G. H. van der Zweep</i>	227
Beschouwingen over Kolen II (Slot)	229
Aardappelvoorraden door <i>J. J. van Riemsdijk</i>	231
De Indische middelen over November 1928	232
AANTEEKENINGEN:	
Raming van de wereldsuikerproductie door <i>Dr. G. Mikusch</i>	233
De In- en Uitvoer van Nederland gedurende 1928 ..	234
Lezingen van <i>Prof. Dr. W. Schücking</i>	235
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam ..	235
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	235
MAANDIJJERS:	
Overzicht van de Indische middelen	236
Rijkspostspaarbank	237
Posterijen, Telegrafie en Telefonie	237
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	237-244
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro rekening No. 6729.*

5 MAART 1929.

De geldmarkt bleef ook deze week zeer vast. Onder het officieele tarief was het onmogelijk om wissels te plaatsen; herhaaldelijk moest $\frac{1}{16}$ pCt. meer worden toegestaan. Ook de prolongatienoteering bleef hoog; $4\frac{1}{2}$ à 5 pCt. was de laagste noteering, meestal werd $5\frac{1}{2}$ pCt. genoteerd. De callrente schommelde tusschen $4\frac{1}{2}$ en 5 pCt.

* * *

In den weekstaat van De Nederlandsche Bank tee-

kent zich duidelijk de invloed van de maandwisseling af. De post binnenlandsche wissels blijkt met f 24,3 miljoen te zijn toegenomen. De beleeningen geven een vermeerdering van f 19,3 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 9,8 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef weder vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad daalde met f 800.000. De post papier op het buitenland geeft een vermindering van f 34,7 miljoen te zien, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 16,7 miljoen blijken te zijn toegenomen.

De biljettencirculatie klom met f 33 miljoen. De rekening-courant-saldi verminderden met f 19,3 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 6,4 miljoen minder dan verleden week. Het dekkingspercentage is $55\frac{1}{2}$.

* * *

In den toestand van de wisselmarkt kwam geen verandering. Dollars noteerden steeds omstreeks 2.4968 en de overige koersen schommelden juist zoevel als vereischt werd door veranderingen in den Dollarkoers van het betreffende land. Alleen Madrid was weder zeer onzeker. In den koers kwam echter geen verandering.

LONDEN, 4 MAART 1929.

In de afgelopen week hebben zich verschillende omstandigheden op de geldmarkt doen gevoelen. Enerzijds overtroffen de aan schatkistpapier afgeloste bedragen de nieuwe uitgiften. De noteering van dit papier bewoog zich op ongeveer $5\frac{3}{16}$ pCt. voor 3 maanden, hetgeen dus iets lager is dan de vorige week. Prima bankaccepten werden op ongeveer $5\frac{1}{2}$ pCt. geplaatst, met goede vraag van de zijde van het continent. Daarentegen zijn in dezen tijd des jaars aanzienlijke bedragen benodigd voor de betaling van belastingen, hetgeen weder een tegengestelden invloed op de geldmarkt heeft uitgeoefend, terwijl ook de maandwisseling als gebruikelijk de aan de geldmarkt gestelde eischen vergrootte.

Dank zij het aankopen van Zuid-Afrikaansch goud tot een prijs boven het minimum, is de goudvoorraad van de Bank van Engeland wederom gestegen en belooft deze per 27 Februari 151.255.517, terwijl het reservepercentage opliep van 50 pCt. tot $54\frac{23}{32}$ pCt., zoodat de positie van de Bank is versterkt.

De noteering voor callgelden was $3\frac{1}{2}$ pCt., terwijl Dollars duur blijven op $4,85\frac{5}{16}$.

DE NEDERLANDSCHE ACCEPTMARKT.

Naar ik meen, verscheen 15 Juni 1927 voor het laatst een artikel in de E.-S. B. over de ontwikkeling van de Nederlandsche acceptmarkt, en aangezien die ontwikkeling sindsdien geleidelijk verderen voortgang blijft maken, is het wellicht niet ondienstig thans in dit tijdschrift nog weder eens een enkel woord aan datzelfde onderwerp te wijden. In bovengenoemd artikel, dat de geschiedenis gaf van de Nederlandsche acceptmarkt tot en met het oogenblik, dat de banken van vreemden oorsprong, te Amsterdam gevestigd, toegelaten werden tot het zoogenaamde „Arrangement“¹⁾, werd gewezen op een gebrek, dat de jonge disconto-markt, gewaar de accepten verhandeld moesten worden, aankleefde en op welk punt het apparaat nog verbetering scheen te behoeven. Het gebrek was hierin gelegen, dat de koopers van accepten (de geldgevers) en de verkopers van disconto's (de materiaalverschaffers) veelal dezelfde personen en instellingen waren, tot een zelfden kring behorende, die gelijkelijk dezelfde invloeden ondergingen, waardoor de wisselmarkt bijvoorbeeld op de ultimo's niet de noodige soepelheid bezat.

Hierin is sindsdien verbetering gekomen. De werkzaamheid bijv. der Amsterdamsche kassiersinstellingen als „discounthouse“, tot welke werkzaamheid speciaal ook behoort het verkoopen van disconto's, komt langzamerhand meer tot ontwikkeling, zoodat de mogelijkheid om te allen tijde op de discontomarkt aan de geldgevers materiaal te verschaffen, vergroot is. Aan den anderen kant breidt de kring der geldgevers zich geleidelijk uit. Verschillende spaarbanken, verzekerings-maatschappijen, hypotheekbanken, cultuur-maatschappijen enzovoort, die voor tijdelijk overtollig geld op korten termijn een liquide belegging zoeken, hebben den weg naar de discontomarkt reeds gevonden. Ook de Rijksfondsen hebben de belegging in wissels in hun program staan, nadat de schatkist is voorgegaan, voor het oogenblik nog niet als rechtstreeksch koper van papier, maar toch reeds als geldgever op onderpand van wissels. De voorspelling, dat de acceptmarkt ook hier te lande wel zou blijken op den duur vreemd geld aan te trekken, begint in vervulling te komen.

Is de stroom van geld naar de discontomarkt derhalve wassende, de hoeveelheid wisselmateriaal ver- toont daarentegen eenige neiging niet mee te stijgen.

Werd deze hoeveelheid eind 1925 geschat op 190 miljoen, eind 1926 op 270 miljoen en eind 1927 op f 360 miljoen, per einde 1928 komt een voorloopige raming niet hooger dan eenzelfde bedrag van f 360 miljoen.

Toch behoeft de vrees niet te bestaan dat een verdere stijging in het totaal aan uitstaand Nederlandsch bankaccept uitgesloten zou zijn. Er zijn namelijk wel omstandigheden aan te wijzen, die op den duur kunnen leiden tot een vermeerdering van dat accept, en wel gedeeltelijk ter financiering van den handel van het buitenland, maar vooral ook in verband met handelstransacties van Nederland en Nederlandsch-Indië zelf.

Londen heeft laatstelijk een belangrijke uitbreiding kunnen geven aan haar acceptmarkt. Het Algemeen Handelsblad publiceerde 12 Februari jl. in het Avondblad de volgende cijfers voor het accept der 5 groote Engelsche banken:

eind 1926	£ 87.3 miljoen
„ 1927	„ 118.2 „
„ 1928	„ 205.7 „

en vermeldde daarbij tevens, dat men in Londen zelf, reeds vóór de disconto-verhooging, meende, dat die stijging wel niet zoo op dien voet zou kunnen voortgaan. Het totaal aan bankaccept in New York werd

¹⁾ Die banken konden van dat oogenblik af accepteren en haar accept was bij De Ned. Bank principieel discontabel, ook zonder voorafgaand overleg met die instelling, indien het betref de financiering van zuiver rembourss.

in 1924 geschat op \$ 820 millioen; eind 1927 op \$ 1080 milioen en eind 1928-bedroeg het \$ 1284 milioen. Juist den laatsten tijd is meer naar voren gekomen, dat de Amerikaansche discontomarkt, die dit accepten-materiaal plaatsing moet verschaffen, onvoldoende geoutilleerd is: alleen de Federal Reserve Banks en buitenlandsche banken treden als koopers op, de Amerikaansche financieele instellingen zelven zijn feitelijk slechts bij uitzondering nemers. Pogingen worden aangewend hierin verbetering te brengen en de discontomarkt, wat koopers betreft, te verbreden; een zekere stilstand in de uitbreiding van het acceptbedrijf daar te lande zal intusschen mogelijk niet vermeden kunnen worden.

Indien derhalve de disconto-rente in Nederland niet ongunstig gaat afsteken bij die te Londen en New York ¹⁾ en de acceptprovisie en bijkomende onkosten hier niet hooger gesteld worden dan elders, zal wellicht door de meerdere bekendheid, die de Nederlandsche acceptmarkt reeds heeft verkregen, het buitenland geneigd zijn wat meer in Hollandsche guldens te gaan financieren, dan tot dusver het geval was. Jong, als onze acceptmarkt is, zal het echter wel gewenscht zijn, dat die nieuw over Amsterdam te leiden financieringen van goed kaliber zijn, namelijk zuivere in- en export rembourss, zij het ook soms met een enkele verlenging van den eersten wissel — en seizoencredieten. Het accepteren voor transacties, waarvan de afwikkeling binnen den looptijd van den wissel niet verzekerd is of omtrent welker details aan de accepteerende bank geen voldoende gegevens verstrekt worden is minder aantrekkelijk te achten. Mocht het buitenland in sterkere mate dan tot dusver een beroep op Nederland willen doen voor het accepteren van zoogenaamd „self-liquidating“ papier, dan zijn de cijfers voor het totaal accept hier te lande nog niet zoo hoog, dat op grond daarvan voor die nieuw toe te voegen bedragen moeilijk een bank als acceptant te vinden zou zijn. Wij tellen ongeveer een dertigtal bankinstellingen, die zich met het accept-bedrijf bezighouden; welnu, het kapitaal en de reserves dier banken voor zoover het naamlooze vennootschappen zijn — de firma's dus nog geheel buiten beschouwing gelaten — beloopten 6 a 700 miljoen gulden; een totaal accept van 360 miljoen als tot dusver bereikt werd is derhalve tegenover dat cijfer, zeker nog niet hoog te noemen: het gezamenlijke kapitaal en reserves van de vijf groote Engelsche banken, wier uitstaande accepten op het einde van 1928 in totaal bijna £ 206 miljoen beliepen, bedragen £ 116 miljoen.

Het is bekend, dat een groot deel der buitenland- sche financiering, welke thans over de Nederlandsche acceptmarkt geleid wordt, voor Duitsche rekening geschiedt. Dit is een gevolg van het feit, dat vooral Duitschland, bij den credietnood en den hoogen rentestand daar te lande, financiering in het buitenland noodig heeft, meer dan andere landen. Maar ook kan men er wellicht een bewijs in zien, dat de Duitschers beter dan anderen met deze wijze van financiering vertrouwd zijn. Ook Scandinavië en andere landen van Europa, zelfs Frankrijk, waar het geld toch reeds geruimen tijd zoo goedkoop geweest is, en de Vereenigde Staten, komen intusschen ook regelmatig op onze acceptmarkt voor. Voor de verbreeding van de basis dier markt zou het echter wel gewenscht zijn, indien in de eerste plaats aan die niet-Duitsche financieringen in de toekomst wat meer uitbreiding gegeven kon worden.

Zou verder de basis ook niet verbreed kunnen worden, indien nog wat meer belangstelling bij den Nederlandschen en Ned.-Indischen handel voor de Nederlandsche acceptmarkt gewekt werd?

¹⁾ Het particulier disconto was de laatste jaren in de drie centra gemiddeld:

	1925	1926	1927	1928
Londen	4.10	4.51	4.24	4.15
New York	3.29	3.57	3.45	4.08
Amsterdam	3.05	2.83	3.66	4.16

Schat men het totaal Nederlandsch bankaccept op f 360 miljoen als hierboven vermeld, dan meent men dat daarvan f 50 of f 60 miljoen geaccepteerd is voor Nederlandsche rekening. Intusschen is een deel daarvan geen „mooi” papier. Het zijn veelal wissels, getrokken tegen een crediet in rekening-courant, feitelijk crediet-promessen dus, die men om de discontabiliteit te vergrooten den wisselvorm heeft gegeven, doch die met de zuivere „self-liquidating prime bankers-acceptances” niet op één lijn kunnen staan. Voor het financieren van bepaalde in- en exporten schijnt men echter nog betrekkelijk weinig te denken aan een bankaccept en de acceptmarkt, die ten slotte in den regel toch de goedkoopste financieringsgelegenheid biedt, voorbij te gaan, althans de Nederlandsche. Voor de ontwikkeling van onze acceptmarkt is dat te betreuren. Zeker zijn er in sommige gevallen wel bezwaren, doch met goeden wil en eenige moeite zijn die, naar men van bankierszijde meent, toch wel te overwinnen. Om dit in het licht te stellen, is het echter noodig wat dieper op bijzonderheden in te gaan.

Importeurs in Nederland schijnen wel eens te meenen, dat het feit, dat bepaalde goederen internationaal in ponden en dollars worden verhandeld, het guldenrembours niet goed mogelijk zou maken. Een technische bemoeilijking kan daar wel in gelegen zijn, doch een absoluut beletsel behoeft dat toch niet op te leveren. Nemen wij het geval, dat een Hollandsch handelaar op driemaandsch rembours in Amerika gekocht heeft en op driemaandsch rembours aan het buitenland doorverkocht heeft producten, welke in ponden verhandeld worden. Is het dan noodig, dat hij uit Amerika een driemaandswissel in ponden op Londen laat trekken en van zijn afnemers ook rembours Londen eischt? Het is waarschijnlijk niet gemakkelijk de Amerikaansche verschepers er toe te krijgen in eens op groote schaal met driemaandswissels op Amsterdam genoeg te nemen, althans zolang de mogelijkheid nog niet vergroot is, die wissels ter plaatse bij de banken op coulante wijze te gelde te maken. Die verhandelbaarheid van guldenwissels kan echter van hier uit door de banken wel gestimuleerd worden. Maar indien de verkoper met een langen guldenwissel geen genoeg neemt, kan de koper voorstellen hem contant in ponden te betalen, welke ponden hij verkrijgt door aankoop uit het provenu van een driemaandsrembourswissel in guldens, die hijzelf trekt op de Nederlandsche bank, die de verscheping wil financieren. Hij kan nu ook van zijn koopers guldenrembours vragen, omdat hij immers zelf ook guldens schuldig is. Willen zijn koopers dit echter niet, dan behoeft het feit, dat hij dus over 3 maanden ponden zal ontvangen, geen reden te zijn de eerste transactie, de kooptransactie, dan ook niet in guldens te financieren. Immers de ponden, die hij zal ontvangen, zijn terstond op termijn in guldens om te zetten, zoodat het koersrisico ten slotte geen rol behoeft te spelen. De termijnhandel in vreemde valuta's als dollars en ponden, is hier de laatste jaren in die mate tot ontwikkeling gekomen, dat zulk een uitschakeling van het koersrisico met geen enkele moeilijkheid gepaard gaat.

Het ligt natuurlijk voor Nederlandsche importeurs van grondstoffen, die verwerkt worden tot producten, die hier in guldens verkocht worden, nog eerder voor de hand te trachten het ponden- of dollarrembours te vervangen door een guldenrembours. Voorloopig zal dit dikwijls moeten geschieden op de eenigszins gewrongen en omslachtige wijze als hierboven is aangegeven, waarbij dus de koper den guldenwissel trekt. Intusschen is het ook niet uitgesloten, dat de buitenlandsche verkoper wel zal willen trekken, mits hem slechts toegezegd wordt, dat hij terstond na trekking, op het oogenblik, dat hij den wissel met de documenten opzendt, rechtstreeks uit Holland de contante tegenwaarde ter plaatse uitbetaald zal krij-

gen. Dit is in sommige gevallen door den koper met behulp van de bank, die bedoelden wissel voor hem zal accepteren, wel te arrangeeren. Op den duur immers moet het streven blijven den verschepers of verkoper in het land van oorsprong te laten trekken; op die wijze alleen toch kan de guldenwissel eerst een werkelijk internationaal karakter krijgen, en zoodra dit het geval is, behoeft de importeur ook geen omwegen meer te bewandelen.

Er zal zeker nog veel inspanning en ook samenwerking tusschen onze in- en exporteerende handelduizen, of grondstoffen koopende industrieelen en hun Hollandsche banken voor noodig zijn om den guldenwissel internationaal een bredere basis te geven dan thans nog het geval is. Het blijft echter een aangelegenheid, die de aandacht, welke er aan besteed kan worden, waard is. Immers verlevendiging van het acceptbedrijf door internationaliseering van den gulden kan medebrengen een versterking van ons geld-, bank-, assurantie- en vervoerwezen, en de guldenwissels, in het buitenland verhandeld, moeten bijdragen tot belangstelling voor ons land en zijn handel, landbouw en industrie.

Ook in Ned.-Indië kan het Hollandsch bankaccept nog een grootere plaats veroveren dan thans het geval is. Tot dusver is men daar gewoon aan trekkingen op Londen en in de laatste jaren ook wel op New York. Dit neemt echter niet weg, dat dikwijls evengoed op Holland getrokken zou kunnen worden, mits slechts de buitenlandsche koopers er meer bekend mede worden, dat zij in bepaalde gevallen op minstens even gunstige wijze over Nederland kunnen financieren als over Londen of New York. Deze meerdere bekendheid kan men uit Indië den koopers op den duur wel bijbrengen, al ware het alleen reeds door in de verkoopcondities het guldenrembours naar voren te brengen. Technische bezwaren tegen het trekken en verhandelen van meer guldenwissels dan tot dusver plaats vond, schijnen er althans in Indië niet te bestaan.

Mr. J. WESTERMAN HOLSTIJN.

DE LOCALE TELEFOONTARIEVEN.

Het streven van het Hoofdbestuur der Posterijen naar „telefonisatie” van Nederland, naar het aantrekken van een zoo groot mogelijk gebruikers, verdient stellig waardeering en steun.

Hoe meer bedrijven, hoe meer gezinnen een telefoon tot hun beschikking krijgen, des te grooter wordt de waarde van een aansluiting voor de tegenwoordige gebruikers — des te grooter wordt het nut van het telefoonbedrijf voor het Nederlandsche volk in zijn geheel.

Men kan evenwel van meening verschillen over de vraag of het gesprekkentarief in den thans voorgestelden vorm voor deze popularisatie van de telefoon het meest aangewezen middel is. Zijn er geen andere methoden om het doel te bereiken? Kan men zich niet met voordeel inspireeren op de ontwikkeling der electriciteitstarieven? Moet men het verschil in tarief zoeken tusschen veel-sprekers en weinig-sprekers? Of ligt het verschil in kosten tusschen sprekers in de spitsuren en sprekers buiten de spitsuren?

Laat ik bovengeschetsten gedachtengang met een enkel woord verduidelijken.

Een bedrijf, dat prijs stelt op behoud van zijn financieel evenwicht, zal elken nieuwen klant minstens een bedrag moeten laten betalen gelijk aan de toename van kosten, welke die klant veroorzaakt. Schept een bepaalde tariefregeling de mogelijkheid, dat bepaalde klanten minder betalen dan de kostenvermeerdering, welke zij meebrengen, dan is het hek van den dam. Er ontstaat dan een deficit, welks grootte in eerste instantie niet meer beheerscht wordt door het bedrijf, maar door de gesubsidieerde clientèle, die heftiger zal toestroomen, naarmate de subsidie grooter is. Gaat men dan het kwaad keeren, de subsidie verminderen, i.e. het tarief verhoogen, dan

zijn er onder de naar binnen gelokte gasten allicht velen, die voor een hooger prijs terugschrikken en voor hun abonnement bedanken. Maar het telefoonbedrijf heeft eenmaal zekere uitgaven voor hen gemaakt — en blijft nu met de gebakken peren: d.w.z. met een ongebruikte maar wel kostenverslindende installatie zitten.

Des te meer reden om er juist bij het telefoonbedrijf zorgvuldig voor te waken, dat ook het laagste tarief onder alle omstandigheden de kosten nog dekt.

Deze kosten kunnen wij voor ons doel het beste samenbrengen onder drie groepen:

1. De vaste kosten, samenhangend met individuele installatie in woning of kantoor van den abonné, de leiding naar de centrale, en dat deel van de kosten in de centrale, dat zich voor elken nieuwen cliënt herhaalt.

2. De vaste kosten in de centrale van het overige deel der installatie, dat door alle of door groepen van abonné's te zamen wordt gebruikt en dat de capaciteit aan gelijktijdige gesprekken van de installatie uitmaakt (ervan uitgaande, dat immers slechts een betrekkelijk gering percentage van alle abonné's gelijktijdig in gesprek is).

3. De variabele kosten in de centrale, samenhangend met het aantal gesprekken, dat de abonné voert.

De vaste kosten sub 1 zullen ten allen tijde volledig door het tarief moeten worden gedekt.

De vaste kosten sub 2 zijn bij een handcentrale klein, bij een half-automatische vrij hoog en bij een vol-automatische nog hooger; die sub 3 daarentegen zijn bij een handcentrale niet onbelangrijk, bij een half-automatische gering en bij een vol-automatische zeer gering.

Laat ons alleen de beide uiterste gevallen beschouwen, dan is het duidelijk, dat voor de handcentrale een tarief, gebaseerd op vast grondbedrag plus bijbetaling van een zeker bedrag per gesprek de kostenontwikkeling goed benadert.

Bij de automatische centrale wordt het aandeel van elk abonné in de vaste kosten sub 2 blijkbaar bepaald door het deel, dat hij van de gesprekkencapaciteit van de centrale in beslag neemt.

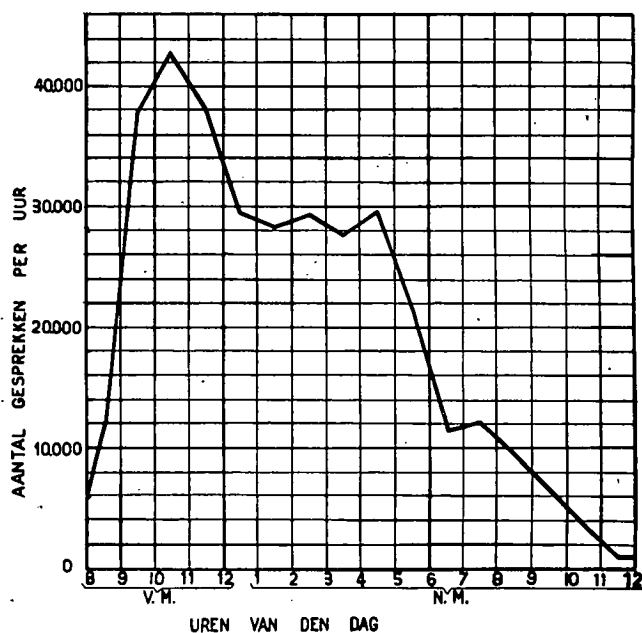
Was deze centrale over de volle 24 uren van het etmaal gelijkmatig belast, dan zou dit aandeel zuiver gemeten worden door het aantal gesprekken, dat hij voerde (gemiddelde gespreksduur constant gedacht). Wij zouden dan, ook voor de automatische centrale, de totale kosten kunnen berekenen als vast grondbedrag plus bijbetaling van zeker bedrag per gesprek als capaciteitsuur.

Maar nu is de belastingslijn van onze telefooncentrales in geenen deele een horizontale lijn over de volle 24 uur van het etmaal. De kromme van fig. 1 brengt de gemiddelde belasting in beeld van de centrales te Amsterdam¹⁾. Deze vertoont een steile spits gedurende de morgenuren met een piek tusschen 10 en 11 v.m., daarna een plateau-achtig beloop op rond twee-derde van de maximum hoogte tot omstreeks 5 uur n.m., om daarna sterk te dalen.

Wat beteekent dit beloop voor de distributie van de kosten sub 2? Het beteekent, dat deze, strikt genomen, uitsluitend verdeeld behooren te worden over de gesprekken in de spitsuren. Want de gesprekken in de spitsuren — en deze alléén — zijn het, die een bepaalde gesprekkencapaciteit van de centrale noodig maken. Neemt het aantal gesprekken in de spits toe, dan moet ook de gesprekkencapaciteit van de centrale worden uitgebreid — dan moeten dus ook de kosten van deze uitbreiding verhaald worden op de gesprekken, die haar noodig maakten.

Neemt het aantal gesprekken buiten de spits toe, dan wordt de totale gesprekkencapaciteit van de centrale daardoor niet in het nauw gebracht; de capaciteitskosten nemen niet toe; een aandeel in de kosten sub 2 behoeven deze gesprekken dus niet te dragen.

¹⁾ Verslag van de Gemeente Telefoon 1927, pag. 18.

De prijsformule voor het automatisch bedrijf behoort dus niet te luiden: vast bedrag plus eenheidsbedrag per gesprek, maar wel: vast bedrag plus eenheidsbedrag per gesprek *gedurende de spitsuren*.

De toevoeging van deze drie woorden is geen onbelangrijk aanhangsel: zij beteekenen een doelbewuste bedrijfspolitiek, die aanstuurt op den grootst mogelijken volheidsgraad van de belastingskromme, op het stelselmatig aankweken van „off-peak business”, op zoo groot mogelijke uitnuttiging van het eenmaal bestaande communicatie-apparaat, op een zoo economisch mogelijk kapitaalgebruik door den gesprekkenstroom zooveel mogelijk te nivelleeren.

Tarifiering volgens de formule, „een vast bedrag plus eenheidsbedrag per gesprek” biedt niet de minste zekerheid, dat ieder abonné de door hem veroorzaakte kosten goedmaakt: een weinig-spreker gedurende de spitsuren kost het bedrijf meer dan een veel-spreker buiten de spits — maar de dure weinig-spreker betaalt minder. En het is volstrekt niet onwaarschijnlijk, dat de huisvrouwen, die zich een telefoon aanschaffen voor de bestelling bij den slager en bij den kruidenier, de drukke morgenuren zullen uitzoeken voor de approviandeering.

Tarifiering volgens de formule: „vast bedrag plus eenheidsbedrag per gesprek gedurende de spitsuren” geeft, consequent doorgevoerd, volstreekte zekerheid, dat elke klant de door hem teweeggebrachte kosten dekt¹⁾. Maar het is volstrekt niet noodig, dat men dit tariefstelsel ineens rigoureuus doorvoert. Men kan beginnen met de thans geldende vaste bedragen met bijv. 10 of 20 pCt. te verlagen en de daardoor wegvallende inkomsten halen uit een gesprekkentarief gedurende de morgenuren. Nadere berekening zou trouwens moeten uitmaken hoe hoog men hiermee maximaal zou mogen gaan en de practijk zal wel leeren, dat het verstandig is niet het onderste uit de kan te halen.

Maar hoe dit ook zij: een tarief, gebaseerd op extra heffing gedurende de spitsuren, heeft de rationeele strekking al het verbruik, dat niet bepaald aan den spitsijd gebonden is, weg te dringen naar andere uren. Het zal dus een sterke vergelijkmatiging van de belasting bewerken en mogelijk maken een zelfde hoeveelheid gesprekken te verwerken met een kleinere installatie: de eenige economisch juiste weg tot kostenverlaging.

Tarifiering als hier bepleit, zal evenmin als de door het Hoofdbestuur voorgestelde met open armen

¹⁾ Men zie over de theoretische grondslagen van deze kostenberekening o.a. J. M. Clark — The Economics of Overhead Costs.

worden ontvangen door hen, die thans minder betalen dan de door hen veroorzaakte kosten. Maar een tarifiering, die geleid wordt door het kostenbeginsel, zal eerder aanspreken op den geest van het bedrijfsleven. Verstrekking van telefonen beneden kostprijs kan door geen verstandig man worden verdedigd — niet voor particulieren en ook niet voor de bedrijven.

J. GOUDRIAAN.

DE WIJZIGING VAN DE V. O. V.

Niet zonder voldoening mag worden geconstateerd, dat de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid in de op 12 Februari jl. verschenen Memorie van Antwoord betreffende het Wetsontwerp tot wijziging van de Ouderdomswet, de bezwaren, welke daartegen in het Voorloopig Verslag waren ingebracht heeft afgewezen en vast blijft houden aan de door hem voorgestelde wijzigingen. Dit is te meer verheugend, omdat de wijzigingen, waarom het gaat, reeds lang op zich hebben laten wachten. Deze wijzigingen betreffen in hoofdzaak de mogelijkheid te scheppen, dat voortaan ook verzekeringen kunnen worden afgesloten met restitutie van premie bij overlijden van den verzekerde vóór het bereiken van den pensioensleeftijd en de invoering van weduwen-rente. Algemeene instemming hebben deze voornemens niet gevonden. Integendeel, zowel in, als buiten de Volksvertegenwoordiging vonden zij bestrijding. Het voornaamste bezwaar was, dat de Ouderdomswet langzamerhand van karakter zou zijn veranderd en niet meer zou zijn een Sociale Wet, maar in de richting van een Staatslevensverzekeringsbedrijf zou gaan, waaraan naar de meening van de tegenstanders der V.O.V. geen behoefte bestaat. Op zichzelf zou over dit punt nog wel het een en ander te zeggen zijn, doch de Minister heeft in de M. v. A., naar het mij voorkomt, aange-toond, dat zeer zeker in de voorgestelde wijziging de vrees voor een Staatslevensverzekeringsbedrijf geen grond kan vinden.

Ik zal daarom niet principieel op deze zaak ingaan, maar wil toch even wijzen op één praktisch bezwaar, waarover de Minister weinig zegt en dat door de tegenstanders nogal eens wordt genoemd, nl., dat het Overheidsbedrijf duurder zou werken dan het particuliere bedrijf. In het nummer van 3 October 1928 van dit Tijdschrift wordt in een bespreking over de aanhangige wijziging der Ouderdomswet het volgende gezegd: „De ervaring tot nu toe opgedaan is, dat het is uitgesloten, dat de Overheid het bedrijf *beter* zal gaan voeren en het is ook uitgesloten, dat de Overheid de verzekering *goedkooper* zal maken”. Nu is het altijd ietwat lastig om uit te maken, wat „beter” en „nog beter” is, omdat hierbij zooveel subjectieve factoren van invloed zijn. Tot op zekere hoogte geldt dit zelfde ook voor de vraag, wat „goedkoop” is en „nog goedkooper”. Niettemin wil ik trachten aan te toonen, dat de uitvoering der self-supporting verzekering door de Overheidsorganen in vergelijking met het particulier bedrijf eerder goedkoop dan duurder blijkt te zijn.

Ik wil daartoe allereerst wijzen op de kosten van de particuliere levensverzekeringsmaatschappijen en, ten einde het verwijt te voorkomen, dat ik niet volkomen objectief zou zijn, mij beroepen op de gegevens van een der tegenstanders van het Staatsverzekeringsbedrijf. In het nummer van 21 Maart 1928 van dit Tijdschrift wordt besproken het Verslag van de Verzekeringskamer over 1926. Over dit jaar werd door het gezamenlijke levensverzekeringsbedrijf in Nederland ontvangen aan premie een bedrag van ruim 80 miljoen gulden. Aan onkosten werd uitgegeven 21,4 miljoen gulden, of bijna 27 pCt. van de premie. Omtrent deze cijfers wordt dan het volgende gezegd:

„Dit lijkt op het eerste gezicht een hoog cijfer, maar hierdoor moet dan ook bekostigd worden het incasseeren van ruim 80 miljoen aan premien, wat bij de in dat bedrag begrepen premien der volksverzekering met haar wettelijke ophaaldiensten altijd een kostbare geschiedenis zal zijn en blijven. Verder zijn hiermede bekostigd het op-

peil houden en de uitbreiding der portefeuille met rond 130 miljoen, dat is totaal een nieuwe productie van rond 300 miljoen. De organisatie van het levensverzekeringsbedrijf brengt mede, dat de kosten van de nieuwe productie, o.a. de provisie bij het tot stand komen der verzekering onmiddellijk geheel betaald worden. De onkosten zijn dus voor een zeer groot deel als het ware *vooruitbetaalde* kosten. Aldus beschouwd zijn de diensten, die het bedrijf aan de samenleving bewijst, zeker niet duur betaald. Vergelijking met het buitenland valt in dit opzicht dan ook bijna altijd ten voordeele van het Nederlandsche bedrijf uit.”

Vergelijken wij hiermede nu eens het Overheidsbedrijf en wel dat deel ervan, dat het meest overeenkomt met het particuliere bedrijf, nl. de self-supporting posten.

Over het jaar 1927 werd voor deze verzekeringen door op een na alle Raden van Arbeid te zamen aan premie ontvangen een bedrag van f 2.572.668,87.

De kosten van alle Raden te zamen bedroegen f 269.130,08, dus nog geen 10,5 pCt. De kosten van de Rijksverzekeringsbank, Verzekeringsraad en Adviseur bedroegen f 53.1000, zoodat het totale onkostenbedrag wordt f 322.230,08 tegenover een premiebedrag van meer dan f 2.572.668,87. Bij het Overheidsbedrijf bedragen dus de onkosten nog geen 12,5 pCt. van de premie-ontvangst. Ik stel uitdrukkelijk vast, dat in dit percentage zijn begrepen alle kosten van de self-supporting verzekeringen, dus ook de reclamekosten, de aanbrenghprovisie, de incasso-provisie, de administratiekosten. Kortom alles.

Nu geef ik onmiddellijk toe, dat deze beide percentages niet zonder meer met elkander mogen worden vergeleken. Immers in de cijfers zijn begrepen zowel de doorlopende kosten, als de acquisitiekosten, terwijl in de cijfers van de particuliere maatschappijen zijn begrepen de kosten zowel van de z.g. groote verzekering als van de volksverzekering (weekpremie). De administratiekosten van de volksverzekering zijn veel grooter dan die van de kapitaalverzekering. Weliswaar is de V.O.V. bedoeld als volksverzekering, maar toegegeven moet worden, dat een niet onbelangrijk deel der premie niet per week, maar over langere termijnen wordt betaald, wat van grootten invloed op de kosten is. Ook de acquisitiekosten van de kapitaalverzekering, welke het particuliere bedrijf in hoofdzaak sluit, zijn veel hooger dan die van de renteverzekeringen, welke het particuliere bedrijf in geringe mate afsluit, maar die het uitsluitend werkerterrein van de V.O.V. vormen. Voor een zuivere vergelijking zou men dus moeten weten, welk deel van de premie, zowel wat het particuliere bedrijf als wat het Overheidsbedrijf betreft, betrekking heeft op de volksverzekering en welk deel op de groote verzekering. Maar toch meen ik aan de hand der bovenvermelde cijfers zonder vrees voor tegenspraak te mogen concluderen, dat de bewering, als zou het Overheidsbedrijf duurder werken dan het particuliere bedrijf, onbewezen is.

Ook een ander bezwaar, waarop in de M. v. A. niet uitvoerig wordt ingegaan, maar dat toch ook is aangevoerd, wil ik trachten te weerleggen, nl. een bezwaar tegen de weduwenrente op zichzelf. Hieromtrent lees ik in het bovenaangehaalde artikel het volgende:

„dat de verzekering, die het overheidsbedrijf voortaan zal hebben aan te bieden, op verre na niet de beste is, en propaganda op eenigszins betekenende schaal voor deze vormen moreel nauwelijks verdedigbaar is.

Zeker, het verzekeren van een weduwpensioen is een zeer altruïstische daad. Maar niettemin is in het particuliere bedrijf de ervaring opgedaan, dat deze vorm als *vrijwillige* verzekering weinig in trek is. En terecht. Men verzorgt op deze wijze alléén maar één met name genoemde echtgenoot, dus niet bijvoorbeeld de kinderen, niet het gezin, niet de echtgenoot na hertrouwen. Bij overlijden van de verzorgde vrouw vóór den man vervalt de verzekering zonder eenigerlei uitkeering. Om al dergelijke redenen behoort het weduwpensioen tot die vormen van verzekering, die men op een gegeven oogenblik sluit, omdat deze op dat moment weliswaar voor de behoeften past, maar die, omdat de verzekering te weinig soepel is, niet

meer past als de behoeften of omstandigheden zich eenigzins wijzigen. En daar levensverzekeringen voor een zeer langen termijn worden aangegaan, komen gewijzigde omstandigheden in heel veel gevallen voor."

Sterk schijnen mij de hier aangevoerde argumenten niet. Dat door deze verzekering alleen de met name genoemde echtgenoot wordt verzekerd en niet de kinderen, niet het gezin, is toch niet geheel juist. Normaliter mag toch worden aangenomen, dat, als de verzekerde man sterft, en behalve zijn weduwe, kinderen nalaat, het weduwenpensioen toch mede zal worden aangewend voor de opvoeding van de kinderen. Bovendien geldt dit bezwaar toch uitsluitend jonge kinderen, omdat mag worden aangenomen, dat als de kinderen een leeftijd hebben bereikt, waarop zij voor zichzelf kunnen zorgen, de plicht van de ouders is vervallen. De consequentie van het geopperde bezwaar zou eigenlijk moeten zijn, dat ook de weezenrente in de wet moest worden opgenomen, evenals deze reeds bestaat in de Ongevallenwet en de Invaliditeitswet en ook in de Pensioenwet. Niet geheel duidelijk is, wat bedoeld wordt met de woorden „niet de echtgenoot na hertrouwen". Indien hiermede de weduwe wordt bedoeld, die in het genot van pensioen is, dan is het argument onjuist, omdat uit niets blijkt, dat alsdan de rente zou eindigen. Wordt hiermede bedoeld, dat de man hertrouwt, dan kan dit argument slechts waarde hebben voor de gevallen, dat na echtscheiding, de man een nieuw huwelijk aangaat en dan zal hij stellig met premie betalen voor de eerste echtgenoot eindigen en kan hij deze aanwenden voor een verzekering voor de tweede vrouw. Op een nieuw huwelijk van den man na het overlijden van de verzekerde echtgenoot kan dit argument niet slaan, want met het oog op dit overlijden wordt gezegd, dat bij overlijden van de vrouw voor den man geen uitkeering volgt. Maar dit euvel is al zeer gemakkelijk op te lossen door de mogelijkheid van premie-restitutie ook op de weduwen-rente van toepassing te doen zijn. Echter valt omtrent al deze zaken nog maar weinig te zeggen, omdat de wet alleen in principe de mogelijkheid van weduwen-rente opent en de verdere uitvoering bij Algemeenen Maatregel van Bestuur zal worden geregeld. Een bestrijding van de wettelijke bepaling geldt dus eigenlijk alleen het beginsel van de weduwen-rente. En deze bestrijding verbaast mij. Waarom, durf ik vragen, heeft men dan geen bezwaar tegen de pensioenregeling van ambtenaren? Deze omvat toch ook het weduwenpensioen en wie denkt er aan dit af te keuren? Dat deze vorm van verzekering bij het particuliere bedrijf weinig in trek is, kan worden toegegeven, maar dat bewijst nog niets tegen de verzekering. Dit zal wel het gevolg zijn van de weinige propagandā, welke er voor gemaakt is. De toekomst zal dit moeten leeren en dan stemt de ervaring tot nu toe door de Raden van Arbeid opgedaan tot tevredenheid. Ik wil daarover nog eenige cijfers noemen en dan beperk ik mij tot de jaren 1927 en 1928, gedurende welke het thans geldende tarief van kracht was.

In het jaar 1927 werden afgesloten 11.918 verzekeringen met een verzekerde weekrente van f 55.051 of een jaarrente van f 2.862.652. Dit beteekent, als men dit bedrag met 10 vermenigvuldigt, naar de gebruikelijke methode, een verzekerd kapitaal van f 28.626.520. Over het jaar 1928 bedragen deze cijfers f 12.340 verzekeringen met een verzekerde weekrente van f 57.635 of een jaarrente van f 2.997.020, dus f 29.970.200 kapitaal of bijna dertig miljoen gulden. Indien weduwenrente en premie-restitutie reeds ingevoerd waren, dan zouden de resultaten nog belangrijk hooger zijn geweest.

Het is op grond van al deze overwegingen, dat ik, zooals ik aan het begin van dit artikel zeide, mij verheug, dat de Minister voet bij stuk heeft gehouden. Evenwel betreur ik het, dat Zijne Excellentie niet wat meer toeschietelijk is geweest, ten aanzien van een paar wenschen, welke in het Voorloopig Verslag zijn geuit. In de eerste plaats betreft dit het

verzoek om het maximum bedrag der weekrente op f 20 te handhaven. In de M. v. T. wordt de verlaging tot f 10 gemotiveerd met de mededeeling, dat de overgrote meerderheid der verzekeringen betreft renten van drie tot ten hoogste tien gulden per week, en dat, voor zoover het verzekeringen voor hoogere weekrenten betreft, deze worden gesloten door personen uit maatschappelijke klassen, aan wie bij de instelling der V.O.V. niet in de eerste plaats is gedacht. Om de verzekering meer te doen aansluiten aan de verplichte verzekering wordt daarom voorgesteld het maximum bedrag weer te halveeren. Afdoende is deze argumentatie niet. Immers, dat tot nog toe het meerendeel der verzekeringen betrof weekrenten lager dan f 10, vindt voor een groot deel zijn oorzaak in het ontbreken van de mogelijkheid tot premie-restitutie en weduwen-rente. Dit argument verliest dus alle waarde. Meer klemmend schijnt aanvankelijk het betoog, dat, waar de V.O.V. een aanvulling op de verplichte verzekering is, het aanbeveling verdient de rentebedragen daarmede meer in overeenstemming te brengen. Maar ook deze argumentatie is slechts schijnbaar klemmend. In de eerste plaats vergete men niet, dat de uitkeeringen ingevolge de verplichte verzekering zijn gebaseerd op de toestanden van vóór den oorlog en in verband met de stijging van den loonstandaard stellig verdubbeld moeten worden om ze ook maar eenigermate in overeenstemming te brengen met den huidige toestand. Maar zelfs aangenomen, dat de V.O.V. het karakter eener sociale verzekeringswet zou hebben verloren, zou ik de vraag willen stellen, waarom nu juist deze wet zich bij de andere verzekeringswetten moet aanpassen, terwijl deze laatste zelf onderling niet de minste eenheid vormen. En dat de wet nu wordt benut door personen aan wie bij de instelling daarvan niet gedacht is, is toch zeker geen argument om haar op te heffen. Het bewijst alleen, dat de behoefte aan deze wet veel sterker was, dan de wetgever gedacht heeft. En ten slotte als hier nu een waardevol middel bestaat om de kringen, die misschien maatschappelijk iets verschillen van hen, welke men bij de tot standkoming op het oog had, te helpen zonder dat dit den Staat iets kost, moet men daarop dan terugkomen, uitsluitend omdat het particuliere bedrijf deze verzekeringen liever niet ziet? Het spijt mij, dat de Minister niet aan deze mijns inziens gerechtvaardigde wenschen is tegemoet gekomen en ik hoop, dat de Tweede Kamer alsnog de gelegenheid zal vinden de maximum weekrente op twintig gulden te handhaven. In verband daarmede zal dan ook de maximum weduwen-rente moeten worden verhoogd tot bijv. tien gulden. De Minister stelt deze op zes gulden. Maar de verplicht-verzekerden kunnen door combinatie van de verplichte verzekering en de V.O.V. komen tot een weduwen-rente van bijna tien gulden per week. Waarom de niet-verplicht-verzekerden bij de verplicht-verzekerden moeten achterstaan is mij niet duidelijk, ook niet na kennisneming van de argumentatie in de M. v. A. Verblijvend daarentegen is, dat de mogelijkheid wordt geschapen om de premie-restitutie mede uit te strekken tot de reeds vroeger gesloten verzekeringen. Vele dezer zijn aangegaan in de stellige verwachting, dat, als de premie-restitutie bij vóór-overlijden mogelijk werd, deze, natuurlijk tegen andere premie, ook voor deze verzekering zou gelden.

Ik ben er van overtuigd, dat als de door mij genoemde beide veranderingen alsnog konden worden aangebracht en als het den Minister gelukt het Ontwerp ook in het Staatsblad te krijgen, hij een goed stuk sociaal werk zal hebben verricht. Een werk, dat zich dan misschien niet beperkt tot die kringen, welke gewoonlijk bedoeld worden als men over sociale maatregelen spreekt, ofschoon ze deze wel mede omvatten, maar dat ook van groot belang is voor die kringen, welke thans wel een behoorlijk bestaan hebben, maar toch dikwijls met zorg en angst den ouden

dag tegemoet zien, omdat hun in betere dagen de gelegenheid ontbrak op gemakkelijke en zekere wijze daarvoor te zorgen.

WITFERT VAN HOOGLAND.

DE IN- EN UITVOER VAN NEDERLAND GEDURENDE 1928. ¹⁾

III (Slot).

De uitvoer van fabriekaten.

De groote toeneming van den uitvoer van gereede voortbrengselen, geen voedingsmiddelen zijnde, heeft de beteekenis van de Nederlandsche nijverheid voor onzen buitenlandschen afzet aanmerkelijk doen stijgen. Het aandeel van de hier bedoelde fabriekaten in de waarde van den gezamenlijken uitvoer overtrof thans, met 40,39 pCt., ver dit zeer hooge aandeel in 1923, toen het 37,62 pCt. beliep en, evenals in 1923 en 1925, is in het jaar onder verslag de beteekenis van de fabriekaten bij den uitvoer grooter geweest dan bij den invoer. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat in 1925 de bijzonder groote invoer van verschillende plantaardige grondstoffen tot een stijging van het aandeel van deze groep in den geheelen invoer, ten koste van dat der fabriekaten, heeft geleid; herinnerd zij in dit verband aan den hoogen graanprijs en het bijna verdubbelen van den invoer van ruwe rietsuiker. Het overwegen van het grooter aandeel der nijverheidsvoortbrengselen in den uitvoer boven hun aandeel in den invoer, had dus in 1925 een geheel andere beteekenis dan thans.

Dit vestigt de aandacht op de betrekkelijke waarde van het aandeel der groote goederengroepen in de geheele handelsbeweging voor de kennis van onze ruilverhoudingen tot het buitenland. Bij het beoordeelen van deze getallen moet namelijk niet alleen in het oog worden gehouden, dat het samenvoegen van onderscheidene goederen tot één groep, op de wijze zooals dit in onze handelsstatistiek naar internationaal gebruik geschiedt, de beteekenis van de verschillende deelen onzer volkshuishouding voor den in- en uitvoer slechts op ruwe wijze tot uitdrukking brengt. Het gevaar van averechtsche gevolgtrekkingen ligt ook hierin, dat die verhoudingsgetallen uit twee, naar getal en naar samenstelling, veranderlijke grootheden worden afgeleid en het aandeel van een bepaalde goederengroep mitsdien niet alleen beïnvloed wordt door wijzigingen in die zelfde groep; doch tevens, gelijk hiervoor bleek, door veranderingen in alle andere deelen van de handelsbeweging.

De groote stijging van de beteekenis van den uitvoer der fabriekaten ten opzichte van den geheelen uitvoer in het jaar onder verslag, gaat evenwel, behalve met een volstrekte toeneming van die groep, ook met een onmiskenbaren opbloei van het bedrijfs- en maatschappelijk leven hier te lande gepaard en voorts wordt zij door een aantal andere gunstige verschijnselen op dit stuk van onze handelsbeweging begeleid, waarvan er reeds eenige vermelding vonden en thans nog enkele genoemd mogen worden.

Niet alle in de statistiek genoemde fabriekaten behoren tot de voortbrengselen van de Nederlandsche nijverheid, van anderer uitvoer geeft de handelsstatistiek een onzuiver beeld en weer andere staan slechts in los verband tot het bedrijfsleven. Ten slotte kunnen, door veranderingen in de opstelling van de statistiek, eenige posten niet met die van verleden jaar worden vergeleken. Laat men deze groepen buiten beschouwing, dan resten er 459 fabriekaten, niet tot de voedingsmiddelen behorende, die in 1927 een uitvoer van 665 miljoen gulden besomden en thans tot 748 miljoen gulden stegen. Hoe deze aanzienlijke toeneming zich over een zeer groot deel van onze nijverheid heeft uitgestrekt, blijkt reeds dadelijk uit het feit, dat van die 459 fabriekaten er twee derden een stijging van den uitvoer vertoonden.

¹⁾ Voor de statistische gegevens, die bij dit artikel behoren, wordt verwezen naar de rubriek „Aanteekeningen” (blz. 234).

Neemt men de waarde als maatstaf, dan komt de textielnijverheid op de eerste plaats; de uitvoer harer voortbrengselen nam van 168 op 186 miljoen gulden toe, terwijl 49 van deze fabriekaten stegen. Hierop volgt de groep der oliën en aanverwante stoffen, waarvan de uitvoer van 166 tot 160 miljoen gulden daalde. Voor zoover deze daling niet het gevolg van prijsbewegingen is, vindt zij haar oorsprong in het achteruitgaan van den uitvoer van soyaolie van 14,4 op 6,5 miljoen gulden, welk fabriekaat, behoorende tot één van de belangrijkste grondstoffen der margarinelijverheid, min of meer buiten het eigenlijke handelsverkeer staat. De achteruitgang van den uitvoer van oliën hoeft dientengevolge geen ónrust te baren.

De uitvoer van de voortbrengselen onzer machine- en electrotechnische nijverheid is, gelijk eerder werd opgemerkt, buitengewoon sterk toegenomen. Van de 76 tot deze groep behorende fabriekaten namen er niet minder dan 52 toe en het bedrag van den uitvoer steeg van 88 tot 121 miljoen gulden.

Laat men de onbelangrijke groep der dierlijke producten buiten beschouwing, dan blijkt voorts, dat de buitenlandsche afzet van alle overige deelen onzer nijverheid als geheel vooruit is gegaan. Wel is de toeneming voor sommige bedrijfstakken gering geweest, maar nergens is er stilstand en bovendien zij men er aan indachtig, dat het opleven van de binnenlandsche markt den drang tot uitvoer heeft verminderd.

Daar in een samenvattende beschrijving als de voorgaande tal van tegengestelde bewegingen elkan- der opheffen, is het gewenscht ook op andere wijze de ontwikkeling van den uitvoer onzer nijverheid te toetsen en daartoe werd van 94 fabriekaten, waarvan de uitvoer naar alle landen te zamen, (ongeacht de vraag of deze als geheel toe of afnam), meer dan één miljoen gulden beliep, onderzocht naar welke gebieden gewicht en waarde van den uitvoer in 1928 grooter dan in het vorige jaar waren.

Aldus bleek, dat niet minder dan 69 verschillende afzetgebieden van één of meer dier belangrijkste fabriekaten een grootere hoeveelheid dan in 1927 betrokken, dat naar 14 gebieden de uitvoer van 5 tot 10 fabriekaten, naar 12 gebieden de uitvoer van 11 tot 20 fabriekaten en naar 8 gebieden de uitvoer van meer dan 20 fabriekaten is gestegen. Het zij wel bedacht, dat tal van deze landen slechts een gering, of zeer eenzijdig, afzetgebied hebben en dus voor vele der 94 belangrijkste fabriekaten niet als afnemers in aanmerking komen, zoodat deze uitkomst nog veel merkwaardiger is, dan uit de medegedeelde getallen op zich zelf blijkt. Toch werpen deze zonder meer reeds een helder licht op de groote uitgestrektheid van het net onzer ruilverhoudingen, vooral indien daarbij wordt bedacht, dat het hier niet meer dan één derde van onzen geheelen uitvoer betreft en bij voorbeeld de voortbrengselen van onzen bodem niet in dit onderzoek zijn betrokken.

Van deze afzetgebieden, staat Nederlandsch Indië met een toeneming van 52 dier 94 fabriekaten bovenaan, onmiddellijk door België met 49 gevolgd. Engeland komt als derde met een toeneming van 41 fabriekaten, hetgeen, naast het feit, dat dit land in het afgelopen jaar ruim de zelfde hoeveelheid baconvarkens meer opnam, als Frankrijk aan verse varkens minder kocht, opnieuw een waarschuwing voor sommiger al te éézijdige voortvarendheid ten aanzien van vergeldingsmaatregelen moge zijn. Ook de hooge plaats van een land als Argentinië — met een toeneming van 37 fabriekaten — zal menigeen verrassen, temeer daar dit gebied van onzen geheelen uitvoer nog niet eens één enkel honderdste tot zich neemt, terwijl voorts landen als Duitschland, Frankrijk, Zuid Afrika, Denemarken, Zweden en Italië, doordat zij op het stuk van handelsbelemmeringen tot de lastige afzetgebieden behoren, door het vrij groote aantal fabriekaten, waarvan de uitvoer daarheen toenam, opvallen.

Het toenemen van den uitvoer naar Spanje van een aantal — namelijk 22 — fabrikaten is in dit opzicht eveneens van beteekenis, omdat dit land ons in de laatste jaren heel wat handelspolitieke zorgen heeft gegeven. Daarom zij, naast deze toeneming, gewezen op het groote belang van het afschaffen op 1 Januari j.l. van de verlagingen van het Spaansche tarief van invoerrechten beneden de z.g. „tweede kolom”, daar Nederland, dat niet in die verlagingen deelde, vóór die afschaffing bij den invoer van een aantal goederen bij enkele andere landen werd achter gesteld. Immers, in afwachting van het tot stand komen van een herziening van de door dit land met een aantal andere landen gesloten verdragen, is het weliswaar nog niet tot het sluiten van een handelsverdrag tusschen ons land en Spanje gekomen, maar dat neemt niet weg, dat Nederlandsche goederen volgens het laagste thans geldende tarief, de genoemde „tweede kolom”, worden belast, die thans op alle verdragslanden zonder uitzondering van toepassing is.

Een ernstig bezwaar van velen lag voorts in een verlaging van het invoerrecht, die wel voor eenige buitenlandsche kaassoorten, maar niet voor Nederlandsche kaas was toegestaan. Ook hieraan is met ingang van 1 Januari j.l. een eind gekomen en voor Nederlandsche kaas geldt thans hetzelfde invoerrecht als voor Emmenthaler, Gruyère, Lorrigiaansche, Reggiaansche, Parmesaansche en alle andere kaas, namelijk 1,5 peseta (goud) per KG. netto.

Nu ontbreekt er nog maar aan, dat na deze gelijkstelling onze uitvoer van kaas naar Spanje achteruit gaat! En dat zou minder vreemd zijn dan het lijkt, want onze uitvoerhandelaren waren van meening, dat men in Spanje de Nederlandsche kaas eerst recht als een lekkernij is gaan beschouwen, zoodat de vraag er naar toenam, sinds zij, als gevolg van het hogere invoerrecht, duurder dan de Zwitsersche was geworden!

Handelspolitieke slotbeschouwing.

Zoo treedt in het beeld van onzen uitvoer de nijverheid met een groote verscheidenheid van haar voortbrengselen krachtig naar voren; zoo heeft zij, gesteund door een doeltreffende technische en wetenschappelijke uitrusting en een ontwikkelde, werkkrachtige, arbeidersbevolking, haar plaats op de wereldmarkt kunnen bevestigen en verbreden.

Niemand, die eenigszins van nabij het bedrijfsleven gadeslaat, vooral voor zoover dit in onze ruilbetrekkingen met het buitenland tot uitdrukking komt, kan licht denken over de vele belemmeringen, die het op zijn weg naar de vreemde markt ontmoet; maar evenmin kan hij zich aan de ervaring onttrekken, dat blijkens de uitkomsten onzer handelsstatistiek over de laatste tien jaar, het Nederlandsche bedrijfsleven als geheel zijn deel in het ontluiken van de wereldhuishouding ruimschoots heeft verworven.

Wie deze ervaring in het oog houdt, voelt bij het lezen van de maatregelen, die thans weder naar aanleiding van den dreigenden afweer van den invoer van wollen stoffen in Engeland worden gevraagd, een ernstige bezorgdheid rijzen en herinnert zich de waarschuwing van Beaujon tegen het gevaar, van zich door de natuurlijke weklachten der getroffen te laten verblinden. Dit gevaar zou minder groot zijn, indien er onder de Nederlandsche arbeiders niet onmiskenbaar een drang naar handelspolitieke bescherming in den een of anderen vorm aanwezig ware en dan ook geen van de groote partijen, die ernstig met de verlangens van de arbeidersklasse rekening moeten houden, zich op haar program voor de komende verkiezingen ten gunste van den vrijhandel heeft uitgesproken.

De Sociaal Democratische Arbeiderspartij riep nog in 1925 haar kiezers onder de leus van bevordering van den vrijhandel ter stembus. Thans inniger dan ooit met de aan haar geest verwante vakbeweging verbonden, heeft zij deze leus niet op haar lijst van wenschen voor het aanstaande parlementaire tijdperk

overgenomen. Zij herhaalt wel allerlei verder liggende eischen van vier jaar geleden, maar volstaat ten aanzien van het door haar voorgestane beleid op het stuk van den buitenlandschen handel — staatkundig vraagstuk van den eersten rang voor onze volkshuishouding in de nabije toekomst — met „handhaving van al de eischen, die zij in haar strijdprogram van 1925 heeft gesteld”: een begrafenis van den vrijhandel, bij nacht met stille trom. Geen stem heeft zich hier tegen verheven, geen vraag werd zelfs gesteld: het congres zwoeg.

Indachtig aan den krachtigen aanloop tot hernieuwden bloei, die onze volkshuishouding in het afgelopen jaar nam en de aanmerkelijke toeneming van onzen goederenruil met het buitenland, vraagt men zich af, welke toch de economische grondslag voor het veranderen van deze ideologie moge zijn geweest? Het streven van hen, die aan de oppervlakte liggende maatregelen op handelspolitiek gebied maar al te vaak voor de oorzaken aanzien, van hetgeen in wezen economische verschijnselen zijn, heeft hierdoor aan invloed gewonnen en een verschuiving van de stemmenverhouding in onze volksvertegenwoordiging ten gunste van maatregelen die, gericht tegen veelal tijdelijke moeilijkheden in engen kring, het Nederlandsche belang blijvend dreigen te schaden, is mitsdien niet onmogelijk.

De neiging tot het wijzigen van onze handelspolitiek wordt, gelijk werd opgemerkt, dikwijls door onvolledige waarneming van het economisch leven en het mistasten ten aanzien van de werkelijke oorzaken van moeilijkheden bij den goederenruil gevoed.

Zoo wijst Alfred Weber op het opvallende verschijnsel, dat men zich met groote hardnekkigheid met handelspolitieke en internationaal economische vraagstukken in het algemeen onledig houdt, zonder zich af te vragen wat ten slotte de oorzaken zijn, „welche die Wirtschaft örtlich von sich her geografisch lagern”. Er ontbreekt een helder inzicht in de natuurlijke strekkingen van de verdeeling en de samenvoeging der nijverheid over de wereld, een zakelijk begrip van haar natuurlijke vestigingsvoorwaarden; die voorwaarden, die los van ieder ingrijpen van overheidswege, uit de economisch-geografische noodzaak zelf voortvloeien.

Dit leidt tot het overschatten van de beteekenis, die handelspolitieke maatregelen in het buitenland voor den gang van zaken in het eigen land hebben en vormt aldus één van de aanleidingen tot het streven, om den loop der dingen met behulp van de staatsmacht te beïnvloeden.

Al doende, ziet men de veranderingen in en het aanpassingsvermogen van de volkshuishouding zelf over het hoofd en bedenkt men niet, dat de groote moeilijkheid bij het beoordeelen van beschermende maatregelen juist in hun niet te berekenen invloed op het ruilverkeer met het buitenland is gelegen. Ongetwijfeld kan bescherming tot het gestelde doel, het afweren van den invoer en het verstevigen van de binnenlandsche voortbrenging, leiden; maar het is onwaarschijnlijk, dat zij den geheelen invoer van het beschermende land op den duur zal verminderen. Want zijn vorderingen op het buitenland kunnen ten slotte niet anders dan door het invoeren van goederen — al dan niet vooraf gegaan door, of gepaard met, kapitaalbelegging in dat buitenland — worden verevend. Als een land zijn wissels op het buitenland niet meer voor het koopen van een beschermde goederensoort wenscht te gebruiken, dan zal het andere goederen moeten invoeren; tenzij het zijn uitvoer stop zet, zal het zich dien met invoer van goederen moeten laten betalen.

Het gevolg van een beschermenden maatregel zal derhalve zeer waarschijnlijk niet bestaan in het verloren gaan van den afzet naar de beschermde buitenlandsche markt, doch in een verandering van de samenstelling van den uitvoer daarheen.

F. Eulenburg haalt in dit verband Italië als voorbeeld aan: electrificatie door het benutten der water-

kracht kan dit land onafhankelijk van buitenlandsche steenkool en dus den invoer daarvan overbodig maken, maar als Italië tegelijk zijn uitvoer van zuidvruchten en andere inheemsche voortbrengselen op peil wil houden, dan zal het zich dien voortaan, in plaats van met steenkool, met elektrische machines en toestellen, of andere niet tot de eigenaardige Italiaansche voortbrengselen behorende goederen, moeten laten betalen. En de geschiedenis van de laatste jaren levert een treffend voorbeeld aan onzen eigen handel ontleend. Toen Engeland zijn grenzen voor het versche varkensvleesch sloot, hebben wij het zijn vorderingen, daarvoor in plaats, met bacon betaald.

Voor het aanvankelijk door de bescherming benadeelde land beteekent dit, dat de uitvoer van de eene goederensoort achteruit gaat en die van een andere stijgt. Er is dan één van de afzetgebieden van een bepaalden tak van nijverheid verloren gegaan, maar tenzelfdertijd werd een markt voor een anderen tak van voortbrenging, of voor een andere goederensoort van den zelfden tak van nijverheid, geopend, al zal deze nieuwe markt, door het ingewikkelde samenstel der internationale ruilbetrekkingen, niet steeds in het zelfde buitenlandsche gebied behoeven te liggen.

Afgezien van het nadeel van bescherming in het algemeen — waartegen vergeldingsmaatregelen zich overigens niet richten en niet kunnen richten, omdat zij het kwaad juist vergrooten — is het dus zeer de vraag, of, indien er nadeel dreigt, de gewraakte bescherming daarbij niet meer de rol van begeleidend verschijnsel, dan die van oorzaak speelt; en voorts is het hoogst onzeker, dat een beschermende maatregel in het buitenland inderdaad tot blijvende schade voor het zich bedreigd voelende land zal leiden.

Als levende werkelijkheid na tien jaar van verscherpte tariefpolitiek in het buitenland, verrijst daartegenover de in velerlei schakeering ontluikende uitvoer der Nederlandsche nijverheid, weerspiegeling eener volkshuishouding, die zich — mede dank zij den vredelievenden aard van haar handelspolitiek en doordat zij niet door gewaagde proefnemingen in haar evenwicht werd gestoord — aan de wisselende verhoudingen bij den internationalen goederenruil vermocht aan te passen.

In het licht van deze ervaring zoekt men tevergeefs naar het algemeene volksbelang, dat maatregelen rechtvaardigt die, zoo zij al niet zinledig zijn, dit aanpassingsvermogen op het zeerst zouden schokken, zoo al niet dooden.

Zw.

BESCHOUWINGEN OVER KOLEN.

II (Slot).

In Frankrijk heeft men nogal met onrustige arbeidsverhoudingen te kampen gehad. In het Bassin de Saint Etienne et du Gard is er een werkstaking geweest, die tot gevolg heeft gehad, dat kolen van het Saargebied er heen gezonden werden, terwijl in laatstgenoemd gebied zelf ook al een werkstaking dreigde. De mijnwerkers aan de Saar hebben, ten blijke van hun ontevredenheid met het loon, de grève perlée gemaakt, d.w.z. de stelselmatige, langzame arbeid, anders gezegd: lijntrekkerij. Het deficit uit dien hoofde beliep ca. 30 pCt. De mijnbesturen in Frankrijk, die sinds 1926 de loonen 4 maal verhoogd — totaal met 35 pCt. — en slechts eenmaal verlaagd hebben, ten beloope van 7 pCt., wilden niet andermaal de productiekosten verhogen. Ten slotte heeft men aan de Saar elkander gevonden op 1 pCt. verhooging, waardoor de staking vermeden werd. De opbrengst per hoofd per dag in Frankrijk is gedaald van 695 tot 606 KG. Deze cijfers zijn zeer ongunstig vergeleken met de hierboven geciteerde Deutsche opbrengst en met de Engelsche van 1079 KG. Frankrijk moet geregeld kolen importeeren en vooral cokes. De cijfers van den import zijn:

	17.947.000 tons	kolen	
	5.406.000	„ cokes	
	1.099.000	„ briketten	
Totaal	24.452.000 tons		
De totale productie belooft: 60.893.000	„	kolen ..	52.429.000 tons
		cokes ...	4.400.000 „
		briketten	4.064.000 „
Totaal	85.345.000 tons		
De totale export belooft: 5.738.000	„	kolen ..	5.071.000 tons
		cokes ...	409.000 „
		briketten	258.000 „
Overschot ..	79.607.000 tons		

We zien dus, dat Frankrijk meer cokes invoert dan het produceert. De mijnen zijn er ernstig op uit de cokesproductie te vergrooten. Op een anomalie wat betreft het tarief van invoerrechten op kolen worde hier even gewezen. Het inkomend recht bedraagt 2 papierfrancs per ton op kolen tegen 1.20 goudfranc vóór den oorlog. Dit laatste was toen ruim 4.8 pCt. van de waarde van de kolen, terwijl het op het oogenblik nog slechts 1.7 pCt. van de waarde bedraagt.

Amerika is in 1928 verschoond gebleven van stakingen en lock-outs in z'n kolenindustrie. De totale productie van zachte kolen beliep 493.000.000 tons. Men moet tot 1924 teruggaan om een zoo lage productie te vinden. Ook in 1922 was ze onder de 500 miljoen tons. Daarnaast werden in 1928 geproduceerd: 65.000.000 tons anthraciet.

In de Vereenigde Staten worden kolen langzaam verdrongen door olie en natuurgas. Het volgende staatje is daarvoor interessant:

Aandeel van de verschillende krachtopwekkers aan de dekking van de behoefte aan kracht in de Vereenigde Staten van 1918/'27.

	Kolen	Olie en Gas
1918.....	85,1 %	14,9 %
1924.....	71,6 „	28,4 „
1925.....	71,1 „	28,9 „
1926.....	73 „	27 „
1927.....	68,3 „	31,7 „

Toch is het weinig waarschijnlijk, dat kolen in de States heel veel meer zullen inboeten. De voorraden aan petroleum en natuurgas in het land zijn beperkt en de aanleg van waterkrachtinstallaties in de Rocky Mountains — elders in 't land is bijna al het water al beuut — is vooralsnog hoogst moeilijk uit te voeren.

In België is alle hoop gevestigd op de Kempen, dat groote kolengebied in Belgisch Limburg, dat eerst in het begin van de 20e eeuw werd blootgelegd en 8—10 milliarden tonnen kolen wordt gezegd te omvatten. De Belgische haute finance en ijzermagnaten, die groote kapitalen hierin vastgelegd hebben en nog vastleggen moeten om te geraken tot de 8 miljoen tons stoomkolen, die België thans nog jaarlijks importeert, voelden er weinig voor om mee te doen aan het plan van de regeering, een soort aaneensluiting tot stand te brengen van alle kolenondernemingen met een gemeenschappelijk verkoopkantoor. Zij vreesden, dat die samenwerking zou gaan in hoofdzaak ten gunste van de kapitaalarme, kleine ondernemingen en pasten ervoor. Later is het ten slotte toch gekomen tot een soort kolensyndicaat, waartoe, behalve Luik, de voornaamste bekkens zijn getreden.

Er zijn in het Kempensch gebied 8 ondernemingen aan het werk, waarvan er op het oogenblik 4 in productie zijn. Deze bedroeg:

1918.....	65.000 tons
1922.....	423.000 „
1925.....	1.119.000 „
1927.....	2.463.000 „

Behalve Belgisch, is ook Luxemburgsch en Fransch kapitaal in de Kempische kolenmijnen geïnteresseerd. De totale productie van alle Belgische gebieden bedroeg:

1928 Kolen....	27.573.000 tons
Cokes....	5.928.000 „
Briketten	1.961.000 „
	35.462.000 tons

De cokesproductie van België bedraagt dus nog meer dan die van Frankrijk. Alhoewel de productie van kolen in België langzaam stijgende is, is toch de opbrengst per hoofd en per dag maar poover, nl. 560 KG.

Polen heeft in het afgelopen jaar alweer meer kolen uitgevoerd dan in 1927 en zelfs meer dan in 1926, het jaar waarin het, dank zij de Engelsche kolenstaking, zijn groote kans kreeg. De cijfers der uitvoeren zijn:

1924.....	11.100.000	tons
1925.....	7.700 000	"
1926.....	11.400.000	"
1927.....	10.540.000	"
1928.....	13.385.000	"

Deze uitvoer gaat feitelijk geheel ten koste van Engeland en Duitschland. In Polen zelf geeft men er Duitschland de schuld van, dat men gedwongen is geworden naar andere afnemers om te zien, omdat dit land in Juni 1925 aan de Poolsche kolen haar natuurlijk afzetgebied in Oost-Elbië, waar voorheen 6 miljoen ton 's jaars heengingen, afgenomen heeft door de grenzen te sluiten. Het verwijt van verliesbrengende spoorvrachten, waardoor alleen de uitvoer mogelijk zou zijn, gaat niet goed op, omdat het Poolse Staatsspoornet, door lage bedrijfskosten, kans heeft gezien een bate af te werpen in 1927 van ca. f 70.000.000. De vraag is evenwel nooit beantwoord wat Polen zou doen, indien het eens de 6 miljoen tons voor Duitse rekening terugkreeg. Het zal dan vermoedelijk nog alle aanleiding hebben een débouché te zoeken voor de overschietende 7 miljoen tons.

Rusland is het nieuwste kolenexportgebied in Europa. Sinds eenigen tijd worden z.g. Donetzkolen geëxporteerd, die alle goede eigenschappen van stoomkolen moeten hebben. Ze zijn reeds gezien in Griekenland en op sommige kolenstations in de Middellandsche Zee. De natuurlijke haven van uitvoer is Mariupol. Echter wordt beweerd, dat ze alleen verkoopbaar zijn, indien ze te krijgen zijn tegen 1/6—2/6 onder den prijs voor Cardiff 2/3 1/3. Misschien om het nieuwe en onbekende? De brutoproductie in Rusland bedroeg in het fiscale jaar 1926/27 31.930.000 tons, waartoe het Donetzgebied 75 pCt. bijdroeg.

Ten slotte Nederland. Volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde cijfers is het verbruik in Nederland als volgt te becijferen:

Ingevoerd tons		Uitgevoerd tons	
Kolen	8.759.000	Kolen	3.923.000
Cokes	301 000	Cokes	1.133.000
Steenkool-brikett.	333.000	Steenkool-brikett.	77.000
Bruinkool-brikett.	169.000	Bruinkool-brikett.	16.000
		Bunkercolen voor vreemde schepen	2.144.000
	<u>9.562.000</u>		<u>7.293 000</u>
Geschatte produc- tie van geheel Limburg	10.920.000		
	<u>20.482.000</u>		
In mindering te brengen de onder uitgevoerd ge- noemde	7.293.000		
	<u>13.189.000</u>		

Vergeleken met 1927 (12.678.000) is het totaalverbruik dus met 4 pCt. vooruitgegaan.

Van de bovenstaand genoemde recordproductie voor Nederland hebben natuurlijk de Staatsmijnen het groote leeuwenaandeel geleverd. Vóór den oorlog was de verhouding natuurlijk in het voordeel van de particuliere ondernemingen, die in 1913 80 pCt. leverden. Voor het eerst in 1924 heeft de productie van de fiscaalsche mijnen die van de particuliere overtroffen en in 1926 bedroeg het aandeel van de fiscaalsche mijnen aan de geheele Limburgsche productie reeds ca. 60 pCt. De Staatsmijnen, die dank haar

altijd maar voortgaande uitbreiding, naar nieuwen afzet moeten zoeken, hebben enkele jaren geleden aan het Noordzeekanaal een vestiging gesticht voor den afzet harer vetkolen. Wij doelen op het bunkerstation Coenhaven te Amsterdam, alwaar Maurits en Emma kolen (in hoofdzaak stukken) geleverd worden, die bedoelen te concurreeren met Duitse kolen, welke aan de kolenstations Vondelingenplaat en andere aan den Nieuwen Waterweg verstrekt worden. Amsterdam heeft het den Hollandschen kolen makkelijk gemaakt door vrijstelling van havengeld te geven voor schepen, die alleen om kolen in te nemen in Coenhaven komen, een faciliteit, die de Rotterdamsche ondernemers van hun Gemeentebestuur nog niet erlangd hebben.

Naar wordt medegedeeld, zouden in 1928 220 schepen Coenhaven om te bunkeren aangekomen hebben. In Rotterdam treden de Limburgsche kolen voor bunkerdoeleinden weinig naar voren. Vermoed wordt, dat dit verband houdt met schaarschte aan ongezeefde kolen, die in Rotterdam zoowel als aan de kolenstations aan den Nieuwen Waterweg den boventoon voeren.

Wijden we tot slot nog een enkele opmerking aan het stoken met poederkolen aan boord van stoomschepen. Dit is inderdaad door proeven niet alléén van Amerikaansche zijde een eind verder gekomen. In ons overzicht van verleden jaar (zie E.-S. B. van 8 Febr. 1928) beschreven we de bevindingen, opgedaan aan boord van het Amerikaansche s.s. „Mercer”. Die waren nog niet onverdeeld gunstig. Later heeft hetzelfde schip nog enkele reizen gedaan en van de derde reis vernamen we, dat de grove kolen, die in Rotterdam gebunkerd werden, een vluchtigheid hadden van ca. 26 pCt. en een aschgehalte van ca. 10 pCt., dus een heel gewone bunkercol. Het is gebleken, dat distributie van de stofkolen *gelijkmatig* over de negen vuren niet mogelijk was. Men stookte daarom in den derden ketel (drie vuren) olie en gebruikte de stofkolen slechts in de beide andere ketels (zes vuren totaal). Elke ketel werd afzonderlijk bediend door een geheele maalinrichting. Men hoopt door verdere proeven over de moeilijkheden, die gelijkmatige distributie over de vuren nog meebrengt, heen te komen. Ook het drogen van de stofkolen is een schrede nader tot volmaking gebracht. Dat geschiedt den laatsten tijd in den maalmolen en niet langer in groote droogtrommels, die aan boord te veel plaats vereischen. Nu de droogtrommels niet langer van noode zijn en de maalinrichting betrekkelijk klein is, is de kans om het poederstoken aan boord van schepen tot een succes te brengen aanmerkelijk gestegen.

Op het oogenblik varen enkele Amerikaansche en enkele Engelsche zeeschepen op poederkool en wel o.m. het Amerikaansche s.s. „Mercer” en de Engelsche stoomschepen „Stuart Star” en „Hororata”. Van de beide Engelsche schepen is de helft der ketels ingericht voor het stoken van poederkool. Er was bij deze soort stoomopwekking nóg een moeilijkheid te overwinnen en wel die van de verbrandingsruimte. Terwijl het stoken van poederkool in ketels der elektrische centrales aan land geschiedt in reusachtige verbrandingskamers met vuurvaste wanden, moest voor scheepsketels een geheel nieuwe stoker uitgedacht worden, die een goede verbranding geeft in een zeer kleine verbrandingsruimte, van welke de wanden bovendien nog door water gekoeld worden. Verschillende branders, de z.g. turbulente korte vlam branders hebben in deze goede resultaten opgeleverd.

Weer een andere moeilijkheid was, dat een groot gedeelte stuifasch in de rookgangen naar den schoorsteen blijft liggen en tot bedrijfsstorings aanleiding geeft. Het bezwaar intusschen, dat een gedeelte van deze stuifasch op de dekken valt, is grootendeels overwonnen, doordat men den schoorsteen verlengd heeft. De economie bij het stoken van poederkool (of moet men eigenlijk zeggen koolpoeder?) in het algemeen wordt op sommige trajecten nog op bijzondere wijze

in de hand gewerkt door het nemen van een kolensoort, (duff, ook wel genoemd pufkolen), die te klein van stuk is om op roosters verbrand te worden en daardoor voor zeer lagen prijs te krijgen is. Eén der Engelsche schepen bovengenoemd neemt voor zijn reizen in de geregelde La Plata vaart altijd voldoende pufkolen voor de uit- en thuisreis in Engeland aan boord. Het springt in het oog, dat dit, verbonden nog met een vermindering van het stokerspersoneel, een zeer gevoelige besparing op de exploitatiekosten van het schip beteekent.¹⁾

Old England is dus niet „lagging behind”, zooals tot voor kort door sommigen ten aanzien van deze materie gedacht werd. Er wordt op 't oogenblik een 9000 tons boot gebouwd voor rekening van de bekende reedersfirma Sir R. Ropner & Co. Ltd., welk schip wordt uitgerust met het Brand Powdered Fuel System en dat het eerste Engelsche schip zal zijn, dat volledig voor dezen vorm van brandstof wordt uitgerust. Men gelooft, dat het verbruik per dag van dit schip 28 tons zal zijn tegen 32 tons kolen in den oervorm, welke besparing, indien ze werkelijk bereikt wordt, een merkbaar effect op de bedrijfsresultaten van een lange reis moet hebben. Van de beide andere Engelsche schepen loopt de „Stuart Star” op het Clarke Chapman systeem en de „Hororata” op het Howden-Buell systeem. Het is een gelukkige gedachte, dat verschillende systemen het voorwerp van proefnemingen zijn, want deze veelvuldigheid van ervaring kan alleen maar leiden tot een snelle volmaking van de inrichting. Bij de reizen van de „Hororata” komt nog deze piquante bijzonderheid, dat de route, die zij bevaart — Engeland/Nieuw-Zeeland — het bepaalde domein was geworden van motorschepen en van „oliestokers” en, indien de gepulveriseerde kool er zich doorheen slaat op een route waar olie verkrijgbaar is op de allergunstigste voorwaarden, dan moge de kolenindustrie daaraan de verwachting ontleenen, dat een flink stuk van den reeds verloren gewaanden bunkerkoalzafzet zal kunnen worden heroverd.

Wat doet Holland? Moge het ons gegeven zijn in een volgende beschouwing te kunnen berichten, dat ook de Nederlandsche reeders hun oogen open houden en getoond hebben te beseffen, dat een klein beetje kosten gewoonlijk vóór de bate gaan.

24 Februari 1929.

AARDAPPELVOORRADEN.

De heer J. J. van Riemsdijk te Amsterdam schrijft ons:

Sedert eenige jaren worden zoowel in Engeland als

¹⁾ Nadat dit artikel geschreven was, vonden wij een bericht in de Engelsche couranten, waaruit blijkt, dat de experimenten, die het s.s. „Stuart Star” met het stoken van gepulveriseerde kool gemaakt heeft, zóó gunstig zijn geweest, dat de Blue Star Line besloten is, alle ketels van dat schip voor het stoken van deze kool in te richten. Het schip heeft de uit- en thuisreis Engeland/Buenos Aires gemaakt op minder dan 4000 tons kolen en men houdt zich overtuigd, dat, wanneer uitsluitend poederkolen gestookt worden, men niet meer dan ca. 3000 tons voor de rondreis zal nodig hebben. De ruwe kool, die aan boord kwam, nl. de z.g. pufkool, heeft, naar gepubliceerd wordt, niet meer gekost dan 9/2 per ton f.o.b. Tyne, i.e. ongeveer 5/- per ton goedkooper dan de courante ongezeefde bunkercolen.

In de N. R. Ct. vonden wij na het beëindigen van ons artikel een berichtje, dat de „Hororata”, d.i. het tweede Engelsche schip, waaraan hierboven wordt gerefereerd, na een reis van 11.000 mijlen van Engeland in Nieuw-Zeeland is aangekomen. Op drie van de zes ketels was met poederkolen gestookt en de proef zou zóó goed voldaan hebben, dat de reeders besloten zijn, bij terugkeer van het schip in Engeland, ook de overige drie ketels te voorzien van inrichtingen voor het stoken van poederkool. Er wordt gezegd, dat men met 75 à 80 tons poederkolen hetzelfde effect bereikt als met 100. tons gewone bunkercolen.

De verhouding van olie is 60 ton olië tegen 100 ton gewone bunkercolen, waarbij natuurlijk in het oog te houden is, dat de olieprijsen zooveel hooger zijn dan de kolenprijzen

in Duitschland door de regeering onderzoekingen ingesteld omtrent de aardappelvoorraden op enkele tijdstippen gedurende de bewaarperiode, ten einde den belanghebbenden betrouwbare gegevens te verschaffen omtrent de factoren, die de prijzen beheerschen. Aangezien het hier een artikel betreft, waarvan de prijzen o.a. worden beïnvloed door de productie in geheel West-Europa, werd het wenschelijk geacht, dergelijke inventarisaties ook in ons land te doen houden. Ten einde de beschikking over zoodanige gegevens te verkrijgen, is door de Directie van den Landbouw, na overleg te hebben gepleegd met de organisaties van landbouwers en aardappelhandelaren, een onderzoek ingesteld naar de omstreeks 15 Januari bij de verbouwers aanwezige aardappelvoorraden.

Door de bemiddeling der burgemeesters uit die gemeenten, waar aanmerkelijk meer aardappelen worden verbouwd, dan voor de consumptie daar noodig zijn, met medewerking van de gemeentelijke commissies van bijstand voor de landbouwstatistiek en de plaatselijke afdelingen van organisaties van landbouwers en handelaren, zijn de gegevens voor de statistiek verzameld.

Van 393 gemeenten, waarin 104.022 H.A. of pl.m. 59 pCt. van de in Nederland met aardappels beteelde oppervlakte is gelegen, kwamen volledige opgaven in. Een 13-tal gemeenten zonden onvolledige opgaven in, terwijl van 25 gemeenten de opgaven niet tijdig werden ontvangen.

In deze productie-centra, waarover de inventarisatie zich heeft uitgestrekt, waren beteeld met: kleinaardappelen 42.281 H.A., zandaardappelen 41.114 H.A., veenaardappelen 20.627 H.A. De totale opbrengst bedroeg resp.; 12.176. 11.981 en 10.551 maal 1000 H.L. Van den oogst was ten tijde der inventarisatie nog aanwezig resp.: 43, 28 en 3 pCt.

Merkwaardigerwijze ontbreken cijfers uit Haarlemmermeer, IJpolders en West-Friesland en de strek langs de duinen in Zuid-Holland, hoewel daar toch ook heel wat eetaardappels worden verbouwd.

Geen enkele der dagbladen, die de gegevens betreffende deze inventarisatie hebben gepubliceerd, hebben er een beschouwing aan vastgeknoopt, waartoe m.i. toch alle aanleiding ware geweest. Zoo is het mij bijv. niet duidelijk, hoe men uit de bloote weergave van eenige cijfers gegevens kan distilleren „omtrent de factoren, die de prijzen beheerschen”. Immers het gros der boeren zal in de verste verte niet weten hoeveel aardappels er nog noodig zijn voor menschenlijke consumptie vóór wij 15 Juni schrijven, wanneer de vroege aardappels weer aan de markt komen. De Zeeuwsche boer zal bovendien niet weten, welk deel van den voorraad de Twentsche landbouwer voor den handel en welk deel hij voor veevoer bestemd. En omgekeerd zullen er in het Oosten van ons land wel verscheiden boeren zijn, die onbekend zijn met het feit, dat de Zeeuwsche collega hoofdzakelijk voor den handel verbouwt. Bovendien zal de consument, die zich misschien ook onder de belanghebbenden naar „betrouwbare gegevens” rekent, en daar behoort toch een niet onbelangrijk deel van de bevolking toe, weinig aan die cijfers hebben, omdat hij evenmin weet, hoeveel aardappels nog voor den verkoop bestemd zijn, en hoe groot de voorraad bij de handelaars is. Ja, misschien zijn er zelfs wel Nederlanders, die er geen flauw begrip van hebben of de voorraad op 15 Jan. normaal, boven het normale of beneden het normale was.

Misschien weet men het bij „Landbouw” ook niet¹⁾, terwijl de menschen, die het wel weten — de aardappelhandelaren — hun medewerking aan de inventarisatie niet zoover uitstrekken, dat zij mededeelen, hoeveel aardappels er gemiddeld per maand in ons land worden opgegeten. Zij zijn blijkbaar alleen zoo

¹⁾ De Stct. noemt deze inventarisatie een proefneming, hetgeen erop wijst, dat wij nog geen hooge eischen aan de gegevens mogen stellen.

vriendelijk geweest wel aan de voorbereidingen te willen medewerken, doch de voordeelen van de concrete gegevens behouden zij liever voor zich alleen. En op welke wijze zij van de, hun gratis aangeboden, cijfers gebruik maken, blijkt duidelijk uit een bericht uit Tiel aan de „N. R. Ct.” van 31 Januari jl., waarin „men” vertelt, dat in den polder Kerkdriel van den oogst van 60.000 H.L. nog 33.000 H.L. op 15 Jan. aanwezig waren. „Daar de vraag naar dit product al sedert weken buitengewoon gering is” (de geheele maand Januari heeft het gevoren!), „zullen vermoedelijk de landbouwers met het grootste deel van dit overschot blijven zitten”.

Die voorraad, waaraan de stad Rotterdam amper één week genoeg heeft, oefent in het geheel geen invloed uit op de vraag of er te veel of te weinig aard-appels zijn, maar dit bericht kan — voorzien van de autoriteit van de „N. R. Ct.” — in de plaatselijke pers een prachtmiddel zijn om den prijs van de aard-appels in de Tieler- en Bommelerwaard flink te drukken.

Het is jammer, dat door iemand, die reeds op de hoogte was van het resultaat te Kerkdriel, vóór dat de gegevens uit geheel Nederland werden gepubliceerd (o.a. „N. R. Ct.” 3 Febr.), op een dergelijke wijze gebruik is gemaakt van de kennis, die hij slechts langs „vertrouwelijke” weg kan hebben verkregen. Een groot aantal personen hebben geheel belangeloos veel werk verricht (comm. van bijstand, besturen landbouwver.), om zoover te komen, terwijl de verbouwers in goed vertrouwen, dat geen misbruik van hun openhartigheid zou worden gemaakt, overal de gevraagde gegevens hebben verstrekt. Dit laatste is voor een niet gering deel toe te schrijven aan het groote vertrouwen, dat de boeren in de leiders van hunne organisaties hebben, zoodat veel tot stand kan komen, indien de groote landbouwmaatschappijen en boerenbonden zich met een te ondernemen plan accoord verklaren.

Zoo'n poging, om de regelmatige inventarisatie der aardappelvoorraden reeds bij den aanvang te saboteeren, kan de boeren kopschuw maken, en zou daardoor ten gevolge kunnen hebben, dat een maatregel, welke zeker een groot algemeen belang beoogt, in zijn verdere ontwikkeling werd gestuit. Immers de boeren zullen er hartelijk voor bedanken, om, terwille van het eenzijdige voordeel van een groep aardappelhandelaren, te vertellen hoeveel aardappelen zij nog precies in voorraad hebben.

Het is daarom te hopen, dat de handelaars zelf maatregelen zullen nemen, opdat deze zeer te apprecieeren nieuwe poging van de Directie van den Landbouw, om allen belanghebbenden, waaronder de Nederlandsche consument zeker ook moet worden gerekend, betrouwbare gegevens te verschaffen omtrent de factoren, die de prijzen beheerschen, geen schipbreuk zal leiden, voor zij feitelijk de haven heeft verlaten.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER NOVEMBER 1928.

De totale opbrengst der Landsmiddelen, sedert den aanvang van dit jaar, bedroeg op het einde van verslagmaand f 654.163.000 tegen f 630.014.000 in de eerste 11 maanden van het vorig jaar of ruim f 24.1 m/m meer, waarin is begrepen rond f 20 m/m aandeel van Nederlandsch-Indië in een achterstallige uitkeering uit de Nederlandsche oorlogswinstbelasting. Indien een in verslagmaand ontvangen geheel op zichzelf staande uitkeering van een aandeel in de winst der mijnbouwmaatschappij Billiton ad f 3 m/m buiten beschouwing wordt gelaten, dan bedroegen de ontvangsten in verslagmaand in totaal ruim f 14.1 m/m minder dan in dezelfde maand van 1927, doch de gemiddelde maandraming werd dan nog overschreden met ruim f 7.4 m/m.

De teruggang werd veroorzaakt door:

de belastinggroep ad circa	f 11.051 m/m
„ monopolies	„ „ „ 0.778 „
„ producten	„ „ „ 3.384 „

met daartegenover een hogere opbrengst bij:

de bedrijven ad circa	f 0.867 m/m
allerlei middelen ad circa	„ „ 0.228 „

Vergeleken met de gemiddelde maandraming werd meer ontvangen aan:

belastingen circa	f 8.623 m/m
-------------------	-------------

en minder aan:

monopolies circa	f 0.085 m/m
producten	„ „ 0.198 „
bedrijven	„ „ 0.131 „
allerlei middelen circa	„ „ 0.734 „

Vergelijking der ontvangsten in verslagmaand met die in dezelfde maand van het vorig jaar.

1. Belastingen (belangrijkste):

invoerrecht	meer	f 0.480 m/m
accijnzen	„	„ 0.410 „
statistiekrecht	„	„ 0.043 „
personeele belasting	„	„ 0.026 „
inkomstenbelasting	„	„ 0.812 „
successierecht	„	„ 0.053 „
slachtbelasting	„	„ 0.002 „
uitvoerrecht	minder	„ 0.287 „
vennootschapsbelasting	„	„ 12.569 „
verponding	„	„ 0.070 „
zegelrecht	„	„ 0.136 „
landelijke inkomsten	„	„ 0.156 „

Alle bovengenoemde belastingen brachten méér op dan de gemiddelde maandraming, uitgezonderd uitvoerrecht, verponding en zegelrecht, die resp. f 0.150 m/m, f 0.358 m/m en f 0.053 m/m minder opleverden.

Het invoerrecht nam evenals in vorige maanden belangrijk toe en overtrof in de eerste 11 maanden van dit jaar de opbrengst in hetzelfde tijdvak van het vorig jaar en het evenredig gedeelte der jaarraming met resp. f 8.8 m/m en f 11.9 m/m. Ook de accijnzen gaven in dit verband gezien gunstige cijfers, en wel resp. f 4.5 m/m en f 5.6 m/m.

De lagere opbrengst der vennootschapsbelasting in verslagmaand, vergeleken met dezelfde maand van het vorig jaar vond haar oorzaak in de omstandigheid, dat in November 1927 belangrijke bedragen werden gestort, waarvan de betaling over het loopende jaar nog in de komende maand moet plaats hebben.

De totaal ontvangsten van de inkomstenbelasting en der landelijke inkomsten waren in dit jaar tot einde van verslagmaand resp. f 2.087 m/m en f 0.884 m/m meer dan in de eerste 11 maanden van het vorig jaar; doch bij de vennootschapsbelasting was deze opbrengst om bovenstaande reden f 9.359 m/m minder.

2. Monopolies:

opium	minder	f 0.007 m/m
zout	„	„ 0.054 „
pandhuizen	„	„ 0.717 „

Vergeleken met de gemiddelde maandraming gaf:

opium	meer	f 0.316 m/m
zout	minder	„ 0.081 „
pandhuizen	„	„ 0.320 „

De gunstige opiumopbrengst is het gevolg van de maatregelen, die getroffen werden tot intensiever bestrijding van den sluikhandel, terwijl de achteruitgang bij de pandhuisregie in verslagmaand evenals in de vorige maanden hoofdzakelijk is toe te schrijven aan het sinds 1 April 1928 voor de goedkope panden geldende nieuwe rentetarif.

De totaalopbrengst der leenbanken in de eerste 11 maanden van dit jaar bleef f 0.606 m/m beneden het evenredig gedeelte der jaarraming.

3. Producten:

caoutchouc	meer	f 0.060 m/m
boschwezen	„	„ 0.160 „
goud	„	„ 0.033 „
kina	minder	„ 0.012 „
tin	„	„ 3.373 „
steenkolen	„	„ 0.252 „

Alleen caoutchouc en steenkolen bleven als gewoonlijk beneden de gemiddelde maandraming.

De opbrengsten van deze twee cultures, gedurende de eerste 11 maanden van dit jaar, waren resp. f 89.000 en f 646.000 minder dan die over hetzelfde tijdvak van 1927, hetgeen eveneens het geval was bij kina, goud en tin met resp. f 89.000, f 89.000 en f 19.246.000, terwijl het boschwezen f 343.000 meer opleverde. De tinverkoop bracht in deze periode f 1.254.000 meer op dan het evenredig deel der jaarraming.

4. Bedrijven:

havenwezen	meer	f 0.389	m/m
landsdrukkerij	"	" 0.114	"
P.T.T.-dienst	"	" 0.203	"
S.S. en Tr.	"	" 0.509	"
W. en E.	"	" 0.037	"
baggerdienst	minder	" 0.385	"

De ontvangsten bij havenwezen, S.S. en Tramwegen, en W. en E. waren resp. f 46.000, f 333.000 en f 43.000 minder dan de gemiddelde maandraming, doch de overige bedrijven gaven in dat verband een gunstig beeld.

De baggerdienst bracht in dit jaar tot einde van verslagmaand f 928.000 meer op dan in de eerste 11 maanden van 1927, terwijl in dezelfde periode het evenredig deel der jaarraming met f 1.050.000 werd overschreden, hetgeen het gevolg is van voor particulieren verricht opspuitwerk.

In de gunstige uitkomsten bij den P.T.T.-dienst werd bijgedragen door de:

posterijen	met	f 82.000
telegrafie	"	" 48.000
telefonie	"	" 63.000

terwijl aan andere ontvangsten f 11.000 meer ontvangen werd.

Gedurende de eerste 11 maanden van dit jaar werd door dien dienst in totaal f 1.905 m/m meer ontvangen dan in hetzelfde tijdvak van het vorig jaar en f 1.036 m/m meer dan het evenredig gedeelte der jaarraming.

De ontvangsten der S.S. en Tramwegen waren in verslagmaand belangrijk gunstiger dan in de gelijknamige maand van het vorig jaar als gevolg van een later suikertransport.

De opbrengst bleef echter f 333.000 beneden de gemiddelde maandraming, doch het evenredig gedeelte der jaarraming werd in de eerste 11 maanden van het loopende jaar overeenkomstig de verwachting als gevolg van de toename van het goederenvervoer op Java, aanmerkelijk overschreden (f 3.272.000), terwijl het 11 maandsch tijdvak in dit jaar f 3.328.000 meer opbracht dan dezelfde periode in 1927.

AANTEKENINGEN.

Raming van de wereldsuikerproductie.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen schrijft ons:

De nieuwe raming voor de wereldproductie van suiker voor het oogstjaar 1928/'29 bedraagt 28.344.000 ton, wat een vermeerdering van 1.659.000 ton of 6.22 pCt. vergeleken met het vorige oogstjaar beteekent. De Decemberschatting¹⁾ is door de nieuwe raming met 126.000 ton of 0.45 pCt. overtroffen. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan juistere cijfers omtrent de Europeesche productie, die in vergelijking met de Decemberschatting een vermeerdering van 224.000 ton aanwijst. Daarentegen zijn de ramingen voor de productie van rietsuiker van Amerika en Azië lager dan de Decemberschatting. Hoewel in vele gevallen op het oogenblik betrouwbare gegevens aanwezig zijn, blijft toch voor een aantal landen, waaronder enkele zeer belangrijke productiegebieden, het resultaat van de loopende campagne nog zeer onzeker. Hiernaast volgen de gedetailleerde cijfers.

¹⁾ Zie E.-S. B. van 26 Dec. jl.

	Raming 1928/'29 in 1000 metr. ton	Resultaat 1927/'28 ruwzuikerwaarde
A. Bieten:		
a. Europa:		
Duitschland	1.860	1.675
Dantzig	30	23
Tsjecho-Slowakije	1.055	1.254
Oostenrijk	108	110
Hongarije	220	197
Frankrijk	910	868
België	280	273
Nederland	311	254
Polen	743	560
Denemarken	170	143
Zweden	161	145
Italië	385	281
Spanje	230	217
Roemenië	129	84
Roemenië	120	140
Bulgarije	29	42
Groot-Brittannië	220	215
Iersche Vrijstaat	22	21
Finland	3	6
Letland	2	2
Zwitserland	7	7
Turkije	4	6
Azoren	1	1
Europa zonder Sowjet-Unie	7.000	6.514
Sowjet-Unie	1.425	1.494
Europa met Sowjet-Unie	8.425	8.008
b. Amerika:		
Vereenigde Staten	1.072	1.085
Canada	36	30
Totaal Amerika	1.108	1.115
c. Australië:		
Victoria (Maffra)	1	1
d. Azië:		
Japan (Hokkaido)	26	23
Korea	1	1
Manchoerije	?	?
Turkije (Anatolië)	2	1
Totaal Azië	29	25
Bietsuikerproductie	9.563	9.149
B. Riet:		
a. Europa:		
Spanje	18	14
b. Noord-Amerika:		
Louisiana en Florida	166	68
Portorico	558	678
Hawai	850	823
Maagdeneilanden	7	11
Cuba	5.100	4.103
Trinidad	80	83
Barbados	60	70
Jamaica	63	68
Overig Britsch West-Indië (Antigua, St. Kitts, Montserrat, St. Lucia, St. Vincent)	42	46
Martinique en Guadeloupe	62	72
San Domingo	349	375
Haiti	19	17
Mexico	180	180
Midden-Amerika (Guatemala, Costarica, Honduras, Nicaragua, San Salvador, Panama)	118	124
c. Zuid-Amerika:		
Britsch-Guyana	115	116
Nederl.-Guyana	17	18
Peru	344	362
Argentinië	410	458
Brazilië	750	777
Overig Zuid-Amerika (Venezuela, Columbia, Ecuador, Bolivia, Paraguay)	78	75
Totaal Amerika	9.368	8.524
d. Azië:		
Britsch-Indië	3.020	3.509
Java (1929/'30 : 3.330)	3.203	2.567
Japan en Formosa	870	693
Philippijnen	630	638
Overig Azië (China, Fransch Indo-China)	260	280
Totaal Azië	7.983	7.667

e. Afrika:		
Egypte	100	92
Mauritius	238	242
Réunion	52	50
Unie van Zuid-Afrika	268	224
Mozambique	90	81
Overig Afrika (Angola, Madeira, Madagaskar, Kenia, Somaliland)	29	25
Totaal Afrika	777	714
f. Australië:		
Queensland en Nieuw-Zuid-Wales	549	518
Fidji	86	99
Totaal Australië	635	617
Rietsuikerproductie	18.781	17.536
Wereldsuikerproductie	28.344	26.685

In vergelijking met 1927/28 + 1.659.000 ton of + 6.22 pCt.

In vergelijking met de Decemberraming van 28.218.000 ton blijkt er een overschot van 126.000 ton of van + 0.45 pCt. te zijn.

De In- en Uitvoer van Nederland gedurende 1928.

Handelsbalans naar de waarde, zonder goud en zilver, uitgedrukt in éénheden van 1 miljoen gulden

Maatstaf	Invoer	Uitvoer	Uitvoer in honderdsten v/d invoer.
Werkelijke waarde 1927.....	2.549	1.900	74,60
" " 1928.....	2.684	1.986	73,99
Tot prijzen van 1927 herleide waarde 1928			
a. met behulp van het verhoudingsgetal der groothandelsprijzen ¹⁾			
1. voor het geheele jaar.....	2.666	1.973	74,—
2. voor ieder halfjaar	2.647	1.955	74,—
b. met behulp van den gemiddelden prijs ²⁾	2.615	1.960	74,95

¹⁾ Centraal Bureau voor de Statistiek, 48 goederen, 1913 = 100.

²⁾ Gemiddelde prijs bij den in- en bij den uitvoer, voor de handelsbeweging van iedere goederengroep in iedere maand, afzonderlijk berekend.

In- en uitvoer van de goederengroepen gedurende de laatste vier jaar, uitgedrukt in honderdsten van de waarde van den geheelen in- en uitvoer, zonder goud en zilver

Goederengroepen	Invoer				Uitvoer			
	1925	1926	1927	1928	1925	1926	1927	1928
Levende dieren.....	0,27	0,17	0,14	0,17	0,71	0,46	1,15	0,91
Voedingsmiddelen								
a. onbewerkte	20,54	19,10	19,10	18,20	20,58	18,63	19,63	19,22
b. bereide	6,98	6,92	6,31	6,32	24,96	23,33	22,—	20,36
Grondstoffen								
a. dierlijke.....	4,38	3,79	4,50	4,61	2,35	2,50	3,—	2,96
b. plantaardige	21,12	19,65	19,21	18,82	8,31	8,18	8,63	6,89
c. minerale	12,23	13,37	12,68	12,47	5,47	8,32	6,41	6,49
Fabrikaten (geen voedingsmiddelen).....	34,27	36,79	37,82	39,07	34,63	35,84	36,52	40,39
Andere goederen (i. h. kweekerij voortbr.)	0,21	0,31	0,24	0,32	2,99	2,74	2,66	2,78

Uitvoer van fabrikaten, geen voedingsmiddelen

Fabrikaten behorende tot de hieronder genoemde goederensoorten	Waarde van den uitvoer uitgedrukt in 1000 gld.		Aantal fabrikaten hierneven vermeld		
	1927	1928	te-zamen	waarvan de uitvoer	
				toenam	verminderde
Dierlijke producten	433	388	2	1	1
Plantaard. voortbr.	3.668	4.397	13	10	2
Miner. en metalen	49.487	57.828	53	38	15
Meel	8.295	9.243	7	6	1
Chem. voortbr., geneesm. en verfw.	45.168	46.073	56	35	20
Olie, hars, gom, pek, teer en was.....	165.705	159.930	58	32	26
Hout en dergel. stoffen en meubelen..	7.689	8.261	22	12	10
Huiden, vellen, leder en werk	28.642	30.743	19	10	9
Garens, touw, weefsels en kleeding..	167.528	186.126	65	49	15
Aardewerk, porselein, kunststeen..	11.453	12.775	25	15	10
Glas	7.293	7.652	14	7	7
Papier	36.940	40.021	28	17	11
Rij-, voer- en vaart- en vliegmachines	43.915	63.849	21	14	7
Machines, werktuigen, lampen, rubberbanden en krammerijen	88.445	121.153	76	52	24
Bovengenoemde fabrikaten tezamen	664.661	748.439	459	298	158
Fabrikaten, geen voedingsmiddelen, geheele groep IV	693.831	802.165	—	—	—

Gebieden, waarheen gewicht en waarde van den uitvoer van 94 fabrikaten, geen voedingsmiddelen zijnde, in het daarnieven vermelde aantal gevallen gedurende 1928 toenamen

Gebieden	Aantal fabrikaten dat toenam	Aandeel in den geheelen uitvoer in %	Gebieden	Aantal fabrikaten dat toenam	Aandeel in den geheelen uitvoer in %
Nederlandsch Indië.....	52	8,81 ²⁾	Curaçao	13	0,33 ¹⁾
België	49	8,66 ²⁾	Canada	12	0,90 ¹⁾
Groot Brittannië	41	21,75 ²⁾	Finland	11	0,64 ¹⁾
Argentinië	37	0,90 ¹⁾	Malakka N.W. Borneo.....	10	0,54 ¹⁾
Duitschland	34	23,56 ²⁾	China	10	0,31 ¹⁾
Frankrijk	25	6,19 ²⁾	Britsch West Afrika.....	9	0,69 ¹⁾
Spanje	22	1,09 ¹⁾	Oostenrijk	9	0,71 ¹⁾
Zuid Afrika	21	0,62 ¹⁾	Tsjecho Slowakije	8	0,68 ¹⁾
Denemarken	20	1,63 ¹⁾	Australië	8	0,46 ¹⁾
Zweden	20	1,56 ¹⁾	Europeesch Turkije	6	0,32 ¹⁾
Italië	19	1,38 ¹⁾	Marokko beh. Spaansch	6	0,13 ¹⁾
Vereenigde Staten	14	3,47 ²⁾	Uruguay	6	0,12 ¹⁾
Keizerrijk Indië	14	1,93 ¹⁾	Hongkong	6	0,07 ¹⁾
Noorwegen	14	1,41 ¹⁾	Portugal	5	0,36 ¹⁾
Zwitserland	14	1,18 ¹⁾	Brazilië	5	0,26 ¹⁾
Polen en Dantzig	14	1,05 ¹⁾	Japan met Korea	5	0,25 ¹⁾
Egypte	14	0,31 ¹⁾	Fransch West Afrika	5	0,13 ¹⁾

Voorts 35 gebieden met een toeneming van den uitvoer met minder dan 5 der 94 hierboven bedoelde fabrikaten.

¹⁾ Aandeel van het nevengevoemde gebied in de waarde van den gezamenlijken uitvoer van alle goederen, zonder goud en zilver, gedurende 1927. ²⁾ Aandeel van het nevengevoemde gebied in de waarde van den gezamenlijken uitvoer van alle goederen, zonder goud en zilver, gedurende 1928.

De handelsbeweging met de zes belangrijkste landen

Landen	Invoer in Nederland		Uitvoer uit Nederland	
	waarde mill. gld.		waarde mill. gld.	
	1927	1928	1927	1928
Duitschland	654	730	466	468
in % geh. in(uit)voer	25,65	27,20	24,52	23,56
België	267	300	155	172
in % geh. in(uit)voer	10,47	11,18	8,15	8,66
Groot Brittannië	246	252	453	432
in % geh. in(uit)voer	9,65	9,39	23,84	21,75
Frankrijk	124	121	130	123
in % geh. in(uit)voer	4,86	4,51	6,84	6,19
Vereenigde Staten	268	266	65	69
in % geh. in(uit)voer	10,51	9,91	3,42	3,47
Nederlandsch Indië	117	140	136	175
in % geh. in(uit)voer	4,59	5,22	7,15	8,81
Tezamen	1.676	1.809	1.405	1.439
in % geh. in(uit)voer	65,73	67,41	73,92	72,44

Aantal gebieden, waarheen gewicht en waarde van den uitvoer van één of meer, tot de navolgende groepen behoorende, fabrikaten geen voedingsmiddelen zijnde, in 1928 toenamen.

Goederensoort	Aantal fabrieken daartoe behoorende.	Aantal gebieden bij het toenemen betrokken.
Metaalwaren	9	27
Vervoermiddelen	4	21
Electr. machines en toestellen ..	2	15
Stoommachines en motoren	3	18
Werktuigen	9	24
Electrische en andere lampen ..	2	15
Scheikundige stoffen	10	35
Plantaardige oliën	9	31
Dierlijke en minerale oliën	7	22
Leder en lederwerk	6	13
Weefstoffen en kleeding	22	46
Aardewerk	4	20
Glas	4	16
Papier	3	25
Tezamen	94	69

Lezingen van Prof. Dr. W. Schücking.

Prof. Dr. Walther Schücking, de bekende volkenrechtkenner en pacifist, leider van het „Institut für Internationales Recht" te Kiel, voorzitter der Interparlementaire Unie, oud-rechter in het Permanente Hof van Internationale Justitie, schrijver (met Prof. Hans Wehberg) van het bekende werk „Die Satzung des Völkerbundes", zal een 4-tal lezingen in Nederland houden. In de eerste daarvan, op Dinsdag 12 Maart a.s. te Rotterdam in de Handelshoogeschool te houden, zal de spreker behandelen „Deutschlands Stellung zum Völkerbund". Vervolgens zal Prof. Schücking op 13, 14 en 15 Maart spreken resp. te 's-Gravenhage, Amsterdam en Leiden. Het initiatief dezer lezingen gaat uit van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede en, voor wat Rotterdam betreft, mede van den Senaat der Handelshoogeschool. Belangstellenden hebben vrijen toegang tot de lezing te Rotterdam.

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam.

Het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud, berekend op de basis van de periode 1923—1924 = 100 (zie tabel 1), bedroeg over December jl.:

voor arbeidersgezinnen 95,1 (tegen 95,8 in September jl.) en voor gezinnen van meergegoeden 96,0 (tegen 95,9).

Voor de eerste categorie van gezinnen is er dus in het afgelopen kwartaal een daling te constateeren, en wel van 0,7 pCt., en voor de tweede een geringe stijging van 0,1 pCt. (In het laatste kwartaal van 1927 was voor beide groepen van gezinnen een stijging

sedert het vorige waar te nemen, voor arbeidersgezinnen van 1,4 pCt., voor meergegoeden van 0,5 pCt.).

	Arbeidersgezinnen. Gemiddelde inkomsten f 1902 per gezin.			Gezinnen v. meergeg. Gemiddelde inkomsten f 8527 per gezin.		
	Voe-ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal	Voe-ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal
	Gemiddelde wekelijkse uitgave per gezinseenheid ³⁾ in centen gedurende het jaar 1 Oct. 1923-30 September 1924.	493	608½	1101½	925½	2900
Bedragen in centen, welke per gezinseenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan hetzelfde als in het jaar 1 Oct. '23-30 Sept. '24 in:						
Dec. 1926....	450½	596	1046½	875½	2805	3680½
Maart 1927....	444½	592½	1037	842	2800	3642
Juni 1927....	457	587½	1044½	867½	2792	3659½
Sept. 1927....	457	586	1043	859½	2788	3647½
Dec. 1927....	469	588	1057	876	2792½	3668½
Maart 1928....	467	588½	1055½	878	2792	3670
Juni 1928....	476½	588	1064½	908	2788½	3696½
Sept. 1928....	465	589½	1054½	876	2792½	3668½
Dec. 1928....	460½	586½	1047	882	2790½	3672½

¹⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren, vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, aardappelen, groenten, fruit, dranken, maaltijden buitenshuis bereid, berek. voed. vacantie buiten A'dam.

²⁾ Kleeding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, toilet-, wasch-, schoonmaakartikelen, woninginrichting huisraad, fondsgelden, contributie, periodieken, rooken, ontspanning, spoor, tram, diversen (incl. hulp in de huishouding).

³⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

Dit verschil tusschen beide indexcijfers spruit hoofdzakelijk voort uit het feit, dat eensdeels de groep vetten een vrij aanzienlijke toeneming vertoont, welke toeneming bij de gezinnen der meergegoeden grooter is dan bij de andere, doordat de onder den invloed van het seizoen sterk gestegen natuurboter in hun verbruik een grootere plaats inneemt, terwijl anderdeels de groenten- en fruitsoorten, die bij de bepaling van het indexcijfer voor arbeidersgezinnen zijn meegerekend, meer in prijs gedaald zijn dan die, waarmee voor de beter gesitueerden wordt rekening gehouden.

Behalve deze prijsbewegingen zijn nog de volgende te vermelden. Gedaald zijn vooral de groepen: brood,

Maanden	Indexcijfers voor arbeidersgezinnen op de basis van			Indexcijfers voor gezinnen v. meergegoeden op de basis van		
	de periode 1911/13 = 100	Maart 1920 = 100	de periode 1 Oct. 1923-30 Sept. 1924 = 100	de periode 1911/13 = 100	Maart 1920 = 100	de periode 1 Oct. 1923-30 sept. 1924 = 100
	1911/13	100			100	
Mrt. 1920	213,7	100		198,3	100	
Dec. 1920	221,6	103,7				
Juni 1921	207,9	97,3				
Dec. 1921	190,4	89,1				
Juni 1922	186,8	87,4				
Dec. 1922	176,3	82,5				
Juni 1923	173,5	81,2				
Dec. 1923	177,6	83,1				
Mrt. 1924	179,1	83,8				
Juni 1924	173,3	81,1	82,6	176,5	89,0	100
Sept. 1924	176,3	82,5				
Dec. 1924	180,8	84,6				
Juni 1925	179,1	83,8				
Dec. 1925	177,2	82,9				
Juni 1926	170,9	80,0	96,8	171,7	86,6	97,3
Dec. 1926	167,8	78,5	95,0	169,5	85,5	96,1
Juni 1927	167,4	78,3	94,8	168,9	85,2	95,7
Dec. 1927	169,5	79,3	96,0	169,3	85,4	95,9
Mrt. 1928	169,2	79,1	95,8	169,4	85,4	96,0
Juni 1928	170,4	79,7	96,5	170,5	86,0	96,6
Sept. 1928	169,9	79,1	95,8	169,3	85,8	95,9
Dec. 1928	167,9	78,6	95,1	169,4	85,4	96,0

beschuit en koek (hoofdzakelijk ten gevolge van een verlaging der broodprijzen), vleesch (versch inlandsch rundvleesch, de duurere kwaliteiten van bevroren rundvleesch en varkensvleesch), aardappelen, brandstoffen (petroleum) en, in geringere mate, suiker. Gestegen zijn integendeel de groepen melk, kaas, eieren, visch.

Ten slotte kan nog worden vermeld, dat volgens tabel 2 de indexcijfers op de basis van de periode vóór den oorlog = 100 bedragen: voor arbeidersgezinnen 167,9 en voor gezinnen van meergegoeden 169,4.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The American Economic Review. — Evanston, Ill., Juni 1928.

H. M. Cassidy, Emergence of free labor contract in England; J. G. Smith, Measurement of time valuation; J. W. Macmillan, Minimum wage administration; J. D. Black, Progress of farm relief.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Juni 1928.

H. A. Millis, British Trade Disputes and Trade Unions Act; E. G. Nourse, The trend of agricultural exports; F. H. Knight, The general theory of price; A. Predöhl, Theory of location and general economics; G. L. Palmer, Trade custom in Lancashire cotton industry.

The Quarterly Journal of Economics. — Cambridge, Mass., Mei 1928.

P. T. Homan, Issues in economic theory: an attempt to clarify; G. P. Watkins, Parity in the exchange of future money and future commodities; J. W. Angell, Equilibrium in international trade: the United States 1919—26; G. Haberler, The meaning and use of a general price index; A. Bezanson, The advantages of labor turnover: an illustrative case; A. P. Usher, The growth of English Shipping. 1572—1922.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, Juni 1928.

Fr. Kern, Vom Herrenstaat zum Wohlfahrtsstaat; H. Jürgen Seraphim, Geistige und ökonomische Grundlagen des Bolschewismus; W. F. Bruck, Zur Reform des Bildungswesens der Juristen und Volkswirte; A. Bergsträsser, Landwirtschaft und Agrarkrise in Frankreich; H. L. Stoltenberg, Ein Ausschuss für Begriff- und Namenforschung auf dem Gebiete der Soziologie; H. von Beckerath, Neuere Industrieliteratur.

Zeitschrift für Völkerrecht. — Breslau, Bnd. XIV, Heft 3.

Prof. Dr. Fr. Giese, Philipp Zorn als Forscher, Lehrer und Praktiker des Völkerrechts; Prof. A. Alvarez, Le Litige roumano-hongrois sur les optants hongrois; Dr. E. P. Balás, Zur Lehre von der Staatensukzession; M. Langhans-Ratzeburg, Die rechtliche Einteilung des politischen Machtbereichs der grossen Mächte; Dr. G. Rutenberg, Der litauisch-russische Freundschafts- und Neutralitätsvertrag und die Wilnafrage im Lichte des Völkerrechts; Dr. K. Junckerstorff, Beiträge zum Minderheitenrecht.

Idem. — Breslau, Bnd. XIV, Heft 4.

Dr. M. Grimm, Abschluss und rechtliche Wirksamkeit der Staatsverträge des Deutschen Reiches seit 1918; H. Richter, Der Schutz wohlervorbener Rechte im Völkerrecht; Dr. Cl. Plassmann, Das Kriegsgefangenenrecht und seine Reform; A. Morgner, Die Schiedsgerichts- und Vermittlungsverträge der Gegenwart in graphischer Darstellung; Dr. G. Rutenberg, Der litauisch-russische Freundschafts- und Neutralitätsvertrag und die Wilnafrage im Lichte des Völkerrechts (Schluss); V. E. Hrabar, Karl Magnus Bergbohm, 1849—1927; Prof. Dr. K. Haushofer, Geopolitik und Geojurisprudenz; M. Langhans-Ratzeburg, Kleine Beiträge zum britischen Reichsrechte. III. Die Labradorfrage. IV. Der englisch-ägyptische Sudan im Jahre 1928.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.

(In Guldens).

	November 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeen- komstige periode 1927
Belastingen.			
Pachten excl. pandhuizen.	6.361	70.746	61.435
Invoerr. incl. Landsgoed	7.217.633	81.610.783	72.776.740
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	1.027.877	12.496.868	13.541.848
Accijnzen	3.455.301	36.436.328	31.942.018
Andere ontv. I. U. en A...	26.813	282.780	239.831
Statistiekrecht	589.715	5.850.003	5.703.710
Personeele belasting	460.842	4.332.171	4.029.827
Inkomstenbelasting	6.575.359	46.304.019	44.216.744
Vennootschapsbelasting ..	9.339.287	41.534.885	50.894.105
Oorlogswinstbelasting ..	171.625	22.889.822	820.772
Opgeleven productenbel. 1)	2.169	275.571	2.809.033
Verponding	225.335	4.611.196	7.894.060
Recht van openb. verkoop.	94.017	1.946.451	2.165.606
Zegelrecht	1.154.199	12.879.827	13.474.100
Overschr. van vaste goed.	162.477	2.439.019	2.476.535
Recht v. succ. en overgang	75.135	423.198	262.540
Vergunning speel tafels ..	6.531	139.371	190.069
Slachtbelastingen	585.680	6.787.420	6.089.919
Bijzondere bel. buitengew.	25.266	224.441	192.218
Hoofdgeld	3.950	67.919	87.392
Landelijke inkomsten...	3.067.229	34.732.560	33.848.894
Belasting op loterijen...	201.766	819.918	417.082
Totaal....	34.470.223	316.604.145	286.874.888
Monopolies.			
Opium	3.485.110	39.367.375	36.984.183
Zout	1.477.491	17.455.708	17.023.485
Pandhuizen	1.529.978	19.744.206	22.004.889
Totaal....	6.492.579	76.567.289	76.012.557
Producten.			
Kina	110.280	593.283	682.152
Landscaoutchoubedrijf ..	696.725	7.413.651	7.502.979
Boschwezen	1.813.352	18.585.035	18.241.723
Goud	174.375	1.550.990	1.640.084
Tin	4.715.493	50.042.691	69.288.482
Steenkolen	1.369.047	12.429.133	13.074.987
Aand. ijd. winst N.V. „Gem. Mijnb. Mij. Billiton”...	3.000.000	7.500.000	7.500.000
Totaal....	11.878.272	98.114.783	117.930.407
Bedrijven.			
Havenwezen	988.574	12.915.167	9.019.986
Baggerdienst	245.180	3.706.518	2.778.302
Landsdrukkerij	232.451	990.672	898.153
Post-, Telegr.- en Teldienst	2.614.782	27.804.526	25.903.806
Spoor- en Tramwegen...	6.354.906	76.842.048	73.513.629
Waterkracht en Electricit.	139.439	1.507.105	1.200.474
Totaal....	10.575.332	123.770.036	113.314.350
Allerlei middelen.			
Aandeel ijd. winst van de Javase Bank	—	2.985.439	3.864.325
Afstand van grond	284.863	3.490.651	3.192.849
Mijnconcessies	17.827	4.115.694	4.342.844
Boeten en verbeurdverkl.	140.221	1.328.205	1.096.315
Leges en salarissen, ont- vangen d. de griffiers v/d. versch. rechtscoll. ...	39.626	368.715	501.397
Heffing terzake van gesl. werkovereenkomsten ..	53.809	541.810	563.526
Opbr. Wees- en Boedelkam.	32.367	741.874	555.253
Kadaster	35.946	312.632	260.844
Afkoop heerendienst. B.G.	463.540	5.147.062	4.856.897
Schoolgelden	452.491	4.623.088	4.495.246
Ontv. groote ziekenin- richtingen en krank- zinnigengestichten	64.975	697.660	647.702
IJK van maten en gew. ...	23.540	421.268	351.926
Verk. en verh. van huizen	182.765	2.080.759	1.953.609
Ontv. waterleidingen	41.160	890.402	798.092
Bakengelden	300.434	2.789.170	2.250.469
Loodsgelden	254.173	2.541.959	2.206.393
Diversen	111.271	6.029.946	3.944.171
Totaal....	2.499.008	39.106.334	35.881.858
Totaal generaal....	65.915.414	654.162.587	630.014.060

1) Teruggegeven belastinggelden.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

DECEMBER	1926	1927	1928
Inlagen	f 9.493.482	f 9.206.260	f 10.020.344
Terugbetalingen ..	9.901.463	9.904.095	9.884.433
Tegoeed der inleggers op ultimo	299.410.243	321.331.627	332.286.169
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	43.690.750	42.511.700	42.214.550
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	9.699	8.807	9.833
Aantal geheel afbetaald	8.009	6.565	6.399
Aantal in omloop op ultimo	1.968.368	2.046.440	2.077.382

POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE.

	Opbrengst	
	Januari 1929	Januari 1928
Posterijen	f 4.286.312,—	f 4.480.863,—
Telegrafie	771.139,—	710.776,—
Telefonie	4.939.878,—	4.953.144,—

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

**GELDKOERSEN.
OPEN MARKT.**

	1929						1928	1927	1914
	2 Mrt.	25 Febr./ 2 Mrt.	18/23 Febr.	11/16 Febr.	27 Febr./ 3 Mrt.	28 Febr./ 5 Mrt.			
<i>Amsterdam</i> Partic. disc. Prolong. ..	4 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{3}{4}$ -5	4 $\frac{1}{2}$ - $\frac{9}{16}$ 4 $\frac{3}{4}$ -5 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{7}{16}$ - $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{3}{4}$ -5 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{5}{16}$ - $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$ -5	3 $\frac{11}{16}$ - $\frac{7}{8}$ 3 $\frac{1}{4}$ -4	3 $\frac{1}{2}$ - $\frac{5}{8}$ 3 $\frac{1}{4}$ -4	3 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$
<i>Londen</i> Daggeld .. Partic. disc.	3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{1}{4}$ - $\frac{9}{16}$	3 $\frac{1}{2}$ -6 5 $\frac{1}{4}$ -5 $\frac{1}{16}$	3-5 5 $\frac{1}{4}$ - $\frac{5}{16}$	4-6 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{9}{16}$ - $\frac{9}{16}$	3-4 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{5}{16}$ - $\frac{3}{16}$	3 $\frac{1}{4}$ -4 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{5}{16}$ - $\frac{3}{16}$	1 $\frac{3}{4}$ -2	2 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$
<i>Berlijn</i> Daggeld .. Partic. disc.	7 $\frac{1}{2}$ -9 $\frac{1}{2}$ —	5 $\frac{1}{2}$ -10 —	5-8 —	3 $\frac{1}{2}$ -7 $\frac{1}{2}$ —	6-10 —	5 $\frac{1}{2}$ -9 —	—	—	—
<i>New York</i> Daggeld 1) Partic. disc.	8- $\frac{1}{4}$ 5 $\frac{1}{2}$	8-10 $\frac{1}{4}$ 5 $\frac{1}{2}$	6-7 $\frac{1}{4}$ 5 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$	6-10 $\frac{1}{4}$ 5 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$ 3 $\frac{1}{8}$	4- $\frac{3}{4}$ 3 $\frac{3}{4}$	1 $\frac{3}{4}$ -2 $\frac{1}{2}$	—	—

1) Koers van 1 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

**WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.**

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
26 Febr. 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{5}{8}$	59.25 $\frac{1}{2}$	9.75 $\frac{3}{4}$	34.69	99 $\frac{11}{16}$
27 " 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{1}{2}$	59.25	9.75 $\frac{1}{2}$	34.68 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{11}{16}$
28 " 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{1}{8}$	59.25	9.75 $\frac{1}{2}$	34.69	99 $\frac{11}{16}$
1 Mrt. 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{1}{8}$	59.25	9.75 $\frac{1}{2}$	34.68 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{11}{16}$
2 " 1929	2.49 $\frac{3}{4}$	12.11 $\frac{3}{4}$	59.24 $\frac{1}{2}$	9.75 $\frac{1}{2}$	34.68	99 $\frac{11}{16}$
4 " 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{5}{16}$	59.24	9.75 $\frac{1}{2}$	34.66 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{11}{16}$
Laagste d.w. 1)	2.49 $\frac{3}{8}$	12.11 $\frac{1}{4}$	59.22	9.74	34.65	99 $\frac{1}{2}$
Hoogste d.w. 1)	2.49 $\frac{3}{8}$	12.12	59.28	9.76	34.70	100
25 Febr. 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{1}{8}$	59.27	9.75 $\frac{1}{2}$	34.68 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{1}{8}$
18 " 1929	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{1}{4}$	59.26 $\frac{1}{2}$	9.75 $\frac{1}{2}$	34.69 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{3}{4}$
Muntpariteit	2.48 $\frac{3}{4}$	12.10 $\frac{3}{4}$	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
26 Febr. 1929	48.02 $\frac{1}{2}$	35.10	7.42	1.50	13.07 $\frac{1}{2}$	38.62 $\frac{1}{2}$
27 " 1929	48.02	35.10	7.42	1.50	13.07 $\frac{1}{2}$	38.40
28 " 1929	48.03	35.10	7.42	1.50	13.07 $\frac{1}{2}$	37.93 $\frac{1}{2}$
1 " 1929	48.02 $\frac{1}{2}$	35.10	7.42	1.50	13.07 $\frac{1}{2}$	38.07 $\frac{1}{2}$
2 " 1929	48.03	35.10	7.42	1.50	—	—
4 " 1929	48.02 $\frac{1}{2}$	35.10	7.39	1.49 $\frac{1}{2}$	13.08	38.10
Laagste d.w. 1)	48.—	35.—	7.37	1.47	13.05	37.60
Hoogste d.w. 1)	48.06	35.15	7.44	1.52 $\frac{1}{2}$	13.11	38.80
25 Febr. 1929	48.02 $\frac{1}{2}$	35.10	7.42	1.50	13.07 $\frac{1}{2}$	38.50
18 " 1929	48.02	35.10	7.39	1.50	13.06 $\frac{1}{2}$	38.62 $\frac{1}{2}$
Muntpariteit	48.—	35.—	*)	48.—	13.09	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliceerd tusschen 7.53 $\frac{1}{8}$ en 7.21 $\frac{1}{2}$.

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
26 Febr. 1929	66.75	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.28 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{8}$
27 " 1929	66.75	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.28 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{8}$
28 " 1929	66.75	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.28 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{8}$
1 " 1929	66.72 $\frac{1}{2}$	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.28 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{8}$
2 " 1929	66.72 $\frac{1}{2}$	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.28 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{8}$
4 " 1929	66.72 $\frac{1}{2}$	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.28 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{8}$
Laagste d.w. 1)	66.67 $\frac{1}{2}$	66.52 $\frac{1}{2}$	66.52 $\frac{1}{2}$	6.25	105	2.48 $\frac{3}{8}$
Hoogste d.w. 1)	66.77 $\frac{1}{2}$	66.62 $\frac{1}{2}$	66.62 $\frac{1}{2}$	6.32	105 $\frac{1}{4}$	2.49
25 Febr. 1929	66.75	66.57 $\frac{1}{2}$	66.60	6.29	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{4}$
18 " 1929	66.75	66.60	66.60	6.29	105 $\frac{1}{4}$	2.49
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{4}$	2.48 $\frac{3}{4}$

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave

Laatste bekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Maart 1929 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank- disconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10 $\frac{3}{4}$	12.11 $\frac{5}{8}$	5 $\frac{1}{2}$
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.25	6 $\frac{1}{2}$
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.75 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{2}$
Brussel *) §)	100 Belga	34.59	34.68 $\frac{1}{2}$	4
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.93 $\frac{3}{4}$	—
Zürich *)	100 "	48.—	48.02 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
Praag	100 Kronen	7.37 $\frac{1}{4}$	7.39 $\frac{1}{2}$	5
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.10	6 $\frac{1}{2}$
Boedapest	100* Pengö	43.51	43.51	7
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.49	6
Sofia	100 Leva	48.—	1.80	9
Belgrado	100 Dinar	4.379	4.37 $\frac{1}{2}$	6
Stamboel	Turksch £	10.93	1.23	—
Athene	100 Drachme	3.23	3.23	8
Milaan **)	100 Lira	13.09	13.07 $\frac{1}{2}$	6
Madrid **)	100 Peseta	48.—	38.07 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
Lissabon	Escudo	2.68 $\frac{1}{2}$	0.11	8
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.57 $\frac{1}{2}$	5
Oslo *)	100 "	66.67	66.60	5 $\frac{1}{2}$
Stockholm *)	100 "	66.67	66.72 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	54.72 $\frac{1}{2}$	—
Warschau	100 Loty	27.91	28.—	8
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.75	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.07 $\frac{1}{2}$	7—6
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	66.55	7 $\frac{1}{2}$
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 $\frac{1}{2}$	6.28	7
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	—
Danzig	100 Gulden	48.42	48.42 $\frac{1}{2}$	6
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4878	2.49 $\frac{11}{16}$	5
Montreal	Canad. \$	2.4878	2.48 $\frac{1}{4}$	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	1.21 $\frac{1}{2}$	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0563 $\frac{1}{2}$	1.05 $\frac{3}{8}$	—
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.9080	0.92	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 $\frac{2}{3}$	0.29 $\frac{80}{100}$	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.31	7 $\frac{1}{2}$ -6 $\frac{1}{2}$
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.42	—
Quito (Ecuador)	Sucres	1.21	0.49 $\frac{3}{4}$	—
Lima (Peru)	Per. £	12.10 $\frac{3}{4}$	10.25	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.55	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.48	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.9768	—
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01 $\frac{3}{4}$	—
San José (C. Rica)	Colon	1.16	—	—
Guatemala	Quetzal	2.48 $\frac{3}{4}$	2.49	—
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48 $\frac{3}{4}$	2.49	—
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.24	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.91	0.91	8
Batavia	Gulden I.C.	1.—	0.99 $\frac{3}{4}$	—
Kobe	Yen	1.24	1.11	5.48
Hong Kong	Dollar	—	1.21	—
Shanghai	Taël	—	1.56 $\frac{1}{2}$	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.41	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.23	—
Bangkok	Baht	1.10	1.13	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	0.24	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 $\frac{3}{4}$	12.07	5 $\frac{1}{2}$
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.43	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 $\frac{3}{4}$	12.05 $\frac{1}{2}$	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 $\frac{3}{4}$	12.08 $\frac{1}{2}$	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud.

*) Not. te A'dam. **) id. noteering te R'dam. Ov. not. part. opg. §) 1 Belga = 5 frank.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
26 Febr. 1929	4,85 ⁹ / ₃₂	3,90 ⁵ / ₈	23,73	40,05 ¹ / ₂
27 " 1929	4,85 ⁵ / ₁₆	3,90 ¹ / ₂	23,72 ⁷ / ₈	40,05 ¹ / ₂
28 " 1929	4,85 ¹ / ₂	3,90 ¹ / ₂	23,73	40,05 ¹ / ₂
1 Maart 1929	4,85 ⁹ / ₃₂	3,90 ⁵ / ₈	23,73	40,04 ³ / ₄
2 " 1929	4,85 ¹ / ₂	3,90 ⁵ / ₈	23,73	40,05 ¹ / ₂
4 " 1929	4,85 ⁷ / ₃₂	3,90 ⁵ / ₈	23,72 ³ / ₈	40,05 ¹ / ₂
5 Maart 1928	4,87 ¹ / ₈	3,93 ⁵ / ₈	23,90 ¹ / ₂	40,22 ¹ / ₂
Muntpariteit ..	4,8667	13,92	23,81 ¹ / ₂	40 ¹ / ₁₀

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	16 Febr. 1929	23 Febr. 1929	25 Febr. Laagste	2 Mrt. '29 Hoogste	2 Mrt. 1929
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ³ / ₈	97 ³ / ₈	97 ¹ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆	97 ³ / ₈
Athene ...	Dr. p. £	375	375	374 ⁹ / ₈	375 ¹ / ₈	375 ¹ / ₈
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	27.84 ¹ / ₂	27.84 ¹ / ₂	27.82	27.87	27.85
B. Aires ...	d. p. \$	47 ¹ / ₃₂	47 ¹ / ₁₆	47 ⁹ / ₃₂	47 ¹ / ₃₂	47 ¹ / ₁₆
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 ¹ / ₆₄	1/6 ¹ / ₆₄	1/6	1/6 ¹ / ₃₂	1/6 ¹ / ₆₄
Constantin ..	Piast. p. £	985	985	975	990	980
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/11 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈	2/07 ¹ / ₁₆	2/0 ¹ / ₁₆
Kobe ...	Sh. p. yen	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈
Lissabon ...	Escu. p. £	109 ³ / ₄	109 ³ / ₄	108 ³ / ₄	110	109 ¹ / ₈
Mexico ¹⁾ ...	\$ per £	9.97 ¹ / ₂	10	9.75	10.25	9.90
Montevideo ..	d. per £	50 ³ / ₄	50 ⁷ / ₁₆	50 ¹ / ₂	50 ⁷ / ₁₆	50 ³ / ₄
Montreal ...	\$ per £	4.87 ¹ / ₈	4.87 ¹ / ₈	4.87 ¹ / ₈	4.88	4.87 ¹ / ₈
R.d. Janeiro ..	d. per Mil.	5 ⁵⁷ / ₆₄	5 ⁵⁷ / ₆₄	5 ⁷ / ₈	5 ²⁹ / ₃₂	5 ⁵⁷ / ₆₄
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/6 ⁹ / ₁₆	2/6 ²¹ / ₃₂	2/6 ¹ / ₂	2/7 ¹ / ₂	2/6 ²⁷ / ₃₂
Singapore ...	id. p. \$	2/3 ⁵ / ₈	2/3 ⁵ / ₈	2/3 ¹ / ₂	2/3 ²⁹ / ₃₂	2/3 ⁵ / ₈
Valparaiso ²⁾ ..	\$ p. £	39.60	39.57	39.50	39.59	39.50
Warschau ...	Zl. p. £	43 ³ / ₁₆	43 ³ / ₁₆	43 ³ / ₁₆	43 ⁷ / ₁₆	43 ³ / ₁₆

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ geneeterd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen ¹⁾	N.York ²⁾
25 Febr. 1929..	26
26 " 1929..	26
27 " 1929..	25 ¹⁵ / ₁₆
28 " 1929..	26 ¹ / ₈
1 Mrt. 1929..	26
2 " 1929..	26
3 Mrt. 1928..	26 ⁹ / ₁₆
20 Juli 1914..	24 ¹⁵ / ₁₆

GOUDPRIJS³⁾

Londen
25 Febr. 1929....
26 " 1929....
27 " 1929....
28 " 1929....
1 Mrt. 1929....
2 " 1929....
3 Mrt. 1928....
20 Juli 1914....

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	23 Febr. 1929	28 Febr. 1929
Saldo bij de Nederlandsche Bank ...	f —	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 127.680,05	f 20.353,52
Voorschot op ultimo Januari '29 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke Inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 37.372.666,14	" 37.372.666,14
Voorschotten aan Suriname.....	" 11.634.229,62	" 11.681.585,62
Id. aan Curaçao ..	" —	" —
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven ..	" 19.000.000,—	" 1.000.000,—
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen ..	" 21.493.093,69	" 14.004.716,—
Vordering op het Staatsbedrijf der P. T. en T. ¹⁾	" —	" —
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾ ..	" 6.532.578,42	" 6.282.578,42
Verechtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank ...	f 10.252.897,72	f 8.433.482,88
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 67.261.000,—	" 67.261.000,—
Schatkistpromessen in omloop ..	" 16.320.000,—	" 16.320.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" —	" —
Zilverbons in omloop ..	" 11.054.271,—	" 11.167.854,50
Schuld aan Ned.-Indië ²⁾	" 31.381.999,73	" 26.637.605,71
Id. aan Curaçao ²⁾ ..	" 18.245,17	" 12.406,17
Id. aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ²⁾	" 23.564.928,44	" 23.646.197,19
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ²⁾ ..	" 56.672.019,44	" 51.496.565,—
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾ ..	" 1.640.060,—	" 1.640.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾ ..	" 5.835.878,84	" 5.788.243,21

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	23 Febr. 1928	2 Mrt. 1929
Saldo bij 's Rijks kas ..	f 31.382.000,—	f 27.004.000,—
Saldo bij de Javasche Bank ..	" 8.798.000,—	" 4.423.000,—
Verechtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	" —	" —
Waarvan Muntbiljetten ..	" —	" —
Muntbiljetten in omloop ..	" 46.529.000,—	" 46.840.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 258.000,—	" 278.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postpaarbank ..	" 741.000,—	" 698.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 Maart 1929.

Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	f 78.526.920,85 4.303.948,61 15.216.413,84
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 98.047.283,30
Idem eigen portef.	f 132.330.025,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—
Beleeningen	f 132.330.025,—
incl. vrach. in rek.-crt. op onderp.	f 57.782.532,62 6.407.826,98 53.669.936,45
Op Effecten ..	f 116.310.454,90
Op Goederen en Spec. ..	f 1.549.841,15
Voorschotten a. h. Rijk	2.368.886,—
Munt en Muntmateriaal	f 67.048.165,—
Munt, Goud ..	f 367.494.872,26
Munt, Zilver, enz. ..	f 434.543.037,26
Muntmat., Zilver ..	f 21.330.089,97
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfondsen ..	f 455.873.127,23
Gebouwen en Meub. der Bank ..	24.519.114,37
Diverse rekeningen ..	5.000.000,—
	42.602.715,24
Passiva.	f 878.601.447,19
Kapitaal ..	f 20.000.000,—
Reservefondsen ..	7.157.903,12
Bijzondere reserve ..	8.000.000,—
Pensioenfondsen ..	5.557.721,45
Bankbiljetten in omloop ..	808.766.085,—
Bankassigtiën in omloop ..	270.112,13
Rek.-Cour. { Het Rijk f	—
saldo's: { Anderen ..	f 12.193.821,56
Diverse rekeningen ..	f 16.655.803,93
Beschikbaar metaalsaldo ..	f 126.880.920,44
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. ..	317.224.800,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
4 Mrt. '29	67.048	367.495	808.766	12.464	126.890	55 ¹ / ₂
25 Febr. '29	67.053	367.495	775.761	31.596	133.275	56 ³ / ₈
18 " '29	67.055	367.495	774.854	28.834	134.835	57
11 " '29	67.056	367.495	784.541	42.742	125.630	55
4 " '29	67.040	367.495	807.905	38.745	117.897	54
28 Jan. '29	67.045	367.495	782.471	44.679	126.101	55
5 Mrt. '28	67.724	367.464	796.958	36.961	294.603	55
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
4 Mrt. 1929	98.047	—	117.860	132.330	42.603
25 Febr. 1929	73.713	—	98.599	166.994	25.897
18 " 1929	66.816	—	105.212	166.385	26.928
11 " 1929	66.828	—	93.361	198.269	15.042
4 " 1929	59.426	—	108.348	205.657	33.737
28 Jan. 1929	62.376	—	97.666	203.229	32.044
5 Mrt. 1928	59.393	—	124.659	181.206	28.067
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 3/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
2 Febr. 1929 ..	815	1.557	659	1.023	331
26 Jan. 1929 ..	825	1.468	652	1.032	333
19 " 1929 ..	815	1.451	632	1.067	308
12 " 1929 ..	801	1.495	717	1.051	329
5 " 1929 ..	786	1.649	721	1.058	349
4 Febr. 1928 ..	1.105	1.606	613	859	412
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
2 Mrt. 1929	189.500		302.100	46.900	49.900
23 Feb. 1929	190.200		299.900	52.400	49.280
16 „ 1929	189.100		302.100	59.300	44.540
2 Feb. 1929	168.996	22.734	300.088	60.185	47.621
26 Jan. 1929	169.228	22.850	300.153	61.436	47.443
19 „ 1929	169.662	23.101	304.504	63.882	45.409
12 „ 1929	169.559	22.415	311.319	65.803	41.125
3 Mrt. 1928	173.468	18.619	309.302	42.859	122.064
5 Mrt. 1927	195.319	30.569	306.987	56.951	154.052
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
2 Mrt. 1929		138.200		***	54
23 Feb. 1929		141.700		***	54
16 „ 1929		142.800		***	52
2 Feb. 1929	7.928	38.164	78.745	49.607	53
26 Jan. 1929	7.641	39.296	83.540	44.792	53
19 „ 1929	7.928	40.320	86.925	46.176	52
12 „ 1929	7.937	41.251	92.504	49.085	51
3 Mrt. 1928	12.659	27.450	85.062	41.045	55
5 Mrt. 1927	13.536	19.670	70.330	41.162	62
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{10}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
27 Febr. 1929	151.256	352.253	58.644	8.354	15.594
20 „ 1929	150.851	351.819	58.685	12.056	18.692
13 „ 1929	150.154	352.698	51.140	10.447	16.687
6 „ 1929	149.917	357.519	52.107	8.714	15.528
30 Jan. 1929	152.978	355.644	57.070	9.657	15.946
23 „ 1929	153.343	355.366	57.737	10.764	15.061
29 Febr. 1928	157.250		135.349		54.587
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
27 Febr. '29	42.977	13.967	57.040	36.662	59.002	54 ²⁸⁾ / ₃₂
20 „ '29	46.332	15.076	65.695	37.133	59.032	50
13 „ '29	47.877	19.636	58.200	36.438	57.456	50 $\frac{1}{2}$
6 „ '29	55.387	8.351	68.501	37.004	52.398	46
30 Jan. '29	50.502	19.230	58.211	37.863	57.334	49 ²⁸⁾ / ₃₂
23 „ '29	49.487	16.850	60.842	37.482	57.977	50 ¹⁾ / ₁₆
29 Febr. '28	30.683	10.140		98.507	41.650	38 ¹⁾ / ₁₆
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
22 Feb. '29	34.038	732	11.539	23.645	18.406	2.263	3.200
15 „ '29	34.027	732	11.795	22.372	18.400	2.325	3.200
8 „ '29	34.018	732	12.303	23.163	18.251	2.314	3.200
1 „ '29	34.004	732	12.436	22.349	18.177	2.339	3.200
23 Feb. '28	5.544	343	55	1.692	10	1.716	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diversen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
22 Feb. '29	5.930	1.463	62.506	5.932	6.368	7.175
15 „ '29	5.930	1.751	62.620	6.275	6.413	5.996
8 „ '29	5.930	1.755	63.101	6.412	6.234	6.721
1 „ '29	5.930	2.162	63.867	6.238	6.161	6.016
23 Feb. '28	—	26.365	57.702	80	—	8.292
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 4 Maart 1929.

De markt te New York heeft weliswaar gedurende de achter ons liggende berichtperiode niet de leiding genomen, doch heeft wel grooten invloed uitgeoefend op de internationale beurzen. De stemming in Wallstreet is weer bijzonder opgewekt geweest. Verschillende factoren hebben hiertoe medegewerkt, o.a. de voortdurende stijging van den koperprijs; de plannen van de U. S. Steel Corporation betreffende de kapitalisatie en het verdwijnen van de vrees voor discontoverhoging door de Federal Reserve Bank te New York. Weliswaar acht men het onwaarschijnlijk, dat de financiële autoriteiten bij eventueel verdere uitbreiding van de speculatie op de fondsenmarkt geheel werkloos zullen blijven, doch een krachtadig effect vrees men, gezien de ervaring van den laatsten tijd, blijkbaar niet. In de achter ons liggende berichtweek zijn de voorschotten aan makelaars opnieuw toegenomen — ditmaal met \$ 30.000.000 — doch de markt heeft hieraan geen aandacht geschonken. Het gevolg is geweest, dat het peil van de meeste fondsen in beteekenende mate kon stijgen.

Te Londen is de stemming geheel verschillend geweest. Juist het voortduren van de hooge geldkoersen in de Vereenigde Staten heeft de kans op hernieuwden gouduitvoer doen groeien, hoewel ditmaal de Bank of England nog de hand kon leggen op, hoewel betrekkelijk geringe hoeveelheden van het gele metaal. Ook de wisselkoersen hebben zich in de richting van het uitvoerpunt voor goud bewegen. Dientengevolge is men te Londen zeer voorzichtig geweest in het aangaan van nieuwe engagementen. Bepaald flauw is de stemming niet geworden, doch het gebrek aan voldoende vraag heeft zoowel in „gilt-edged“ fondsen als in de overige markten, een geringe afbrokkeling in het leven geroepen.

Ook te Parijs is de tendens niet levendig geweest. Verschillende vennootschappen, ook bankinstellingen, zijn overgegaan tot uitbreiding van kapitaal. Zoals het vaker ter beurze geschiedt, was ook thans de verwezenlijking van een lang gekoesterde verwachting 'oorzaak van een koersdaling. Blijkbaar waren de uitbreidingen van kapitaal, met de daaraan verbonden claim, reeds lang tevoren in het koerspeil verdisconteerd. Ook voorzorg men een stijvere geldmarkt, nu vele emissies ter inschrijving aangeboden zullen worden.

Te Berlijn is in den aanvang van de berichtweek de stemming tamelijk lusteloos geweest. Aanmerkelijke verandering is hierin niet gekomen, ondanks den steun, welke door enkele bankinstellingen ter beurze werd verleend. Vooral aandelen I. G. Farbenindustrie hebben onder de lusteloze tendens te lijden gehad; ook aandelen Polyphon liepen scherp achteruit. Tegen het einde van de beursweek ontstond echter eenig herstel, waartoe buitenlandse kooporders in vrij groote mate hebben medegewerkt.

Ten onzent is de markt vrij opgewekt geweest. Men heeft zich grootendeels gericht naar de aanwijzingen van Amerika en daar deze over het algemeen gunstig bleven, konden ook hier de meeste afdelingen een hooger peil bereiken. Deze karakteristiek geldt echter voor het begin van de berichtweek. Later is de tendens veel weifelder geworden, ook voor *beleggingsfondsen*. Deze zijn ditmaal eenigszins aangetast, hoewel de geldmarkt geleidelijk iets ruimer is geworden. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 104⁵⁾/₁₆; 104³⁾/₁₆; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100 $\frac{3}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned.-Indië 1926: 99 $\frac{1}{8}$; 98¹³⁾/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 76; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105 $\frac{3}{4}$; 105⁹⁾/₁₆.

Veel aandacht hebben *scheepvaart-aandelen* getrokken, waarbij aandelen Nederlandsche Scheepvaart Unie op den voorgrond hebben gestaan. Omvangrijke kooporders, naar men meende op te merken voor buitenlandse rekening, werden hier uitgevoerd, met het gevolg, dat een aanmerkelijke stijging van het koerspeil kon intreden. De overige soorten hebben zich bij deze beweging slechts aanzelend aangesloten, met uitzondering van aandelen Stoomvaart Maatschappij „Nederland“, welke eveneens krachtig konden stijgen. Tegen het einde van de berichtweek is een lichte reactie ingetreden, zoodat nergens het hoogst bereikte peil behouden kon blijven. Holland-Amerika Lijn: 80 $\frac{3}{8}$; 80; Java-China-Japan Lijn: 152 $\frac{3}{4}$; 157⁷⁾/₁₆; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 94 $\frac{1}{4}$; 96; Ned. Scheepvaart Unie: 224 $\frac{1}{8}$; 227 $\frac{3}{4}$; Solleveld: 50, 48; Stoomv. Mij. Nederland: 205, 215 $\frac{3}{8}$.

Ook de *petroleumafdeeling* is veel opgewekter geworden. De berichten omtrent het sluiten van een overeenkomst tusschen de Standard Oil Comp. met de regeering van Rusland heeft goeden invloed uitgeoefend, temeer, omdat men aanvankelijk meende, dat ook de Koninklijke Petroleum Mij. hierbij rechtstreeks betrokken was. Dit laatste is tegengesproken, doch men onderstelt ter beurze, dat de

„Koninklijke” toch voordeel van de genoemde overeenkomst zal verkrijgen. Desondanks is de koersverbetering vrij bescheiden gebleven. Sterker zijn aandelen Perlak, Marland Oil, enz. op den voorgrond getreden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 380, 389½; Gec. Holl. Petr. Mij.: 250, 260; Kon. Ned. Petr. Mij.: 392½, 402½; Perlak Petroleum 198, 213¾; Peudawa: 41½, 40; Marland Oil: 37½, 40½.

Mijnbouw-aandeelen waren gedurende het grootste deel van de beursweek rustig van toon, doch tegen het slot is groote vraag ontstaan voor aandelen Algemeene Exploratie Maatschappij, gepaard gaande met geruchten omtrent overneming van deze vennootschap door de „Koninklijke”. Ook voor aandelen Boeton heeft aanvankelijk goede vraag bestaan, doch later is een reactie ingetreden. Alg. Exploratie Mij.: 236½, 244; Boeton Mijnbouw Mij.: 307, 309½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 104½, 103%; Redjang Le-bong: 160, 159½; Singkep Tin Mij.: 337½, 327.

De afdeling voor *industriële fondsen* is voornamelijk op den voorgrond getreden door den vrij actieven handel in certificaten Margarine Unie. Nadat de inschrijving op de nieuwe certificaten was gesloten, is in snel tempo een koersverheffing ingetreden, welke bijna ten volle gehandhaafd kon blijven. Daarentegen hebben aandelen Calvé-Delft, na een opwaartsche beweging, blij gegeven van zekere vermoedheid. Aandeelen Philips konden een goed deel van hun tevoren behaald koersverlies inhalen. Voor kunstzijde is de belangstelling zoo gering geweest, dat slechts enkele stuks per dag zijn verhandeld bij bijzonder kleine koersverschillen. Calvé-Delft: 165, 165½; Centrale Suiker Mij.: 79½, 79¾; Holl. Kunstzijde Ind.: 173¾, 174; Int. Viscose: 86, 85¾; Maekubee: 149½, 151½; Margarine Unie: 349¾, 369; Ned. Kunstzijdefabr.: 377, 385; Philips Gloeilampenfabr. (gem. bez. v. Aand.): 854, 881; Ougrée Marihayé: 404, 402; Separator: 172½, 169½; Zweedsche Lucifer Mij.: 423, 421.

De *rubbermarkt* was tamelijk ongeanimeerd. Een afbrokkeling van het koerspeil is voorgekomen, waardoor de tendens een weinig opgewekten indruk heeft gemaakt. Amsterdam Rubber: 294½, 290½; Deli Batavia: 206, 201½; Hessa Rubber: 396, 388; Indische Rubber: 330¾, 340¾; Java Caoutchouc: 177, 172; Kali Telepak: 312, 308; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 285; R'dam Tapanoeli: 130, 128½; Serbadjadi: 254, 250½; Sumatra Caoutchouc: 205, 196; Sumatra Rubber: 238½, 240; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 184½, 183¾; Intercontinental Rubber: 13¹⁵/₁₆, 13¾.

Ook de *tabaksafdeeling* heeft vrijwel geen aandacht getrokken. Bovendien viel over het algemeen een neiging tot achteruitgang van de noteeringen op te merken, waarop slechts enkele Javasorten, benevens aandelen Senembah, een uitzondering hebben gevormd. De nadering van de eerste Sumatra-inschrijving, op 8 Maart a.s., schijnt eenige terughouding in het leven te hebben geroepen. Arendsborg: 659¾, 659½; Besoeki Tabak Mij.: 559, 558; Deli Batavia: 548, 547½; Deli Mij.: 450½, 446; Ngoepit: 360¾, 375½; Oostkust: 221¾, 222½; Senembah: 513½, 524¹/₂.

Suikeraandeelen zijn verwaarloosd gebleven op nagenoeg onveranderd koerspeil. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 157½, 158¾; H.V.A.: 657, 658; Javasche Cultuur Mij.: 389, 393¾; Maron: 237, 239; Moormann: 345; Ned.-Ind. Suiker Unie: 248, 249½; Poervoredjo: 87, 86; Sindang-laet: 400, 401; Tjepper: 725, 755; Watoetoelis Poppoh: 745, 750.

Aandeelen in bankinstellingen waren vast, doch zonder bijzondere koersverschillen. Amsterdamsche Bank: 196; Incasso Bank: 124¾, 124¾; Javasche Bank: 320, 317%; Koloniale Bank: 246¾, 248½; Ned.-Ind. Handelsbank: 170;

169¾; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 185¾, 186¾; R'damsche Bank: 116¾, 116½; Twentsche Bank: 140½, 140.

De *Amerikaansche afdeeling* bleef vast, hoewel de omzettingen aan onze beurs niet groot zijn geworden. Bij voorkeur vestigde ons publiek de aandacht op spoorwegaandelen, aandelen in kopermaatschappijen, U. S. Steel Corp., enz. Anaconda Copper: 270¾, 299; Cities Service: 586, 597½; Studebaker: 90¾, 91¾; U. S. Leather: 28¾, 27¹³/₁₆; U. S. Steel Corp.: 189¾, 190¾; Atchison Topca: 201¾, 204; Baltimore & Ohio: 126¾, 131½; Erie: 71¾, 74¾; Southern Pacific Cy.: 132¾, 136¹⁵/₁₆; Union Pacific: 220, 230; Wabash Railway: 73¹⁵/₁₆, 75¾.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

5 Maart 1929.

Aan de verschillende tarwe-markten waren gedurende de afgelopen week de dagelijksche fluctuaties der prijzen meestal gering. Vergeleken met een week geleden, zijn de prijzen aan de voornaamste termijnmarkten dan ook slechts met kleine veranderingen of geheel onveranderd gesloten. In Argentinië bepaalden de schommelingen zich tot 5 à 10 cents per 100 KG. Te Buenos Aires sloten de Maart- en de Mei-termijnen 5 cents per 100 KG. lager en onveranderd, en te Rosario waren beide termijnen onveranderd. De Noord-Amerikaansche markten toonen ongeveer een gelijk beeld. Ongeveer in het midden der vorige week ondergingen de prijzen voor Mei-tarwe te Winnipeg een verlaging van bijna 2 cents per 60 lbs., welke verlaging later weder geheel werd ingehaald. Hetzelfde geschiedde aan de termijnmarkt te Chicago, waar ook na een verlaging van ongeveer 2 cents een verbetering intrad, en de prijzen stegen tot dezelfde hoogte, waarop zij aan het begin der afgelopen week stonden. Gisteren volgde weder een daling, waardoor de prijzen voor Maart te Chicago 1½ d.c. en te Winnipeg voor Mei ruim 1 d.c. lager sloten dan een week geleden.

De omvang der tarwezaken was gedurende de afgelopen week verre van bevredigend. Naar de Middellandsche Zee werd Australische tarwe verkocht, en Frankrijk trad op als koper van Platatarwe, doch in Engeland en in het Noorden van West-Europa werd geklaagd over gebrek aan vraag. Wat het Noorden van West-Europa betreft is de vraag voor spoedig verwachte stoomende partijen gering, in verband met de gesloten scheepvaart op de binnenwateren, waardoor ontvangers niet in staat zijn, hunne inkoop naar het binnenland te vervoeren. Door deze omstandigheid hebben zich in vele havens reeds groote voorraden opgestapeld, welke op verscheping wachten tot de weersomstandigheden zullen zijn veranderd en de scheepvaart naar het binnenland weder geopend zal zijn. De continentale vraag, welke voor tarwe bestond, bepaalde zich hoofdzakelijk tot partijen op aflading. Alleen in zeehavens staande molens, welke per water bereikbaar zijn, konden aankomende partijen koopen van houders, die liever hare tarwe tot een lagen prijs van de hand wilden doen, dan de tegenwoordige hooge opslagkosten betalen. In Engeland gelden dezelfde redenen om geen stoomende tarwe te koopen, niet in die mate als op het vasteland. Koopers zijn daar echter ook zeer terughoudend en toonden in de afgelopen week weinig belangstelling. De voornaamste reden voor de terughoudendheid der koopers in Engeland moet gezocht worden in den grooten stoomenden voorraad van tarwe, waarvan wordt verondersteld, dat nog een groot gedeelte onverkocht in handen der afladers is, terwijl in de eerste

INDUSTRIEËLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24 Febr. 2 Mrt. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	24 Febr. 2 Mrt. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	30.396	261.417	330.059	2.353	29.834	8.442	291.251	338.501
Rogge	784	20.481	20.463	—	—	—	20.481	20.463
Boekweit	—	4.034	5.694	—	—	—	4.034	5.694
Maïs	22.656	160.642	189.424	3.654	40.546	47.277	201.188	236.701
Gerst	2.428	84.563	69.035	—	98	3.240	84.661	72.275
Haver	4.624	33.737	42.652	618	1.529	—	35.266	42.652
Lijnzaad	177	40.717	28.683	20.695	87.296	59.315	128.013	87.998
Lijnkoek	3.131	33.927	42.544	—	—	450	33.927	42.994
Tarwemeel	2.215	15.920	27.767	—	5.010	7.846	20.930	35.613
Andere meelsoorten	—	1.607	2.252	—	—	—	1.607	2.252

toekomst geregeld verdere groote verschepingen van Argentinië kunnen worden verwacht. Het zijn hoofdzakelijk verkoopters van Platatarwe, die dringend aan de markt zijn en geneigd concessies in hunne prijzen te doen, om tot verkoopen te geraken. De aanvoeren in de Argentijnsche uitvoerbavens blijven van grooten omvang, en de zichtbare voorraad in Argentinië is in de afgelopen week niet onaanzienlijk toegenomen. Canada is niet dringend aan de markt en vraagt op het oogenblik voor Manitobatarwe te hooge prijzen in vergelijking met die, waarvoor Platatarwe gekocht kan worden. De Canadeesche tarwepool heeft gedurende het geheele najaar en dezen winter de politiek gevolgd, met verkoopen te wachten, wanneer de prijzen ten gevolge van overvloedig aanbod volgens hare meening te veel daalden. Het zal later blijken, of de pool gelijk heeft met afwachten en Argentinië met verkoopen voor te laten gaan. In de allerlaatste dagen hebben sommige afladers van Canadeesche tarwe hunne prijzen verlaagd en zijn ook eenige zaken tot stand gekomen naar het continent. In de Vereenigde Staten zijn nog groote voorraden tarwe aanwezig, doch houders daarvan maken geen haast met verkoopen. Vele eigenaars van tarwe in de Vereenigde Staten wachten af, of de nieuwe president maatregelen zal nemen, om de boeren in de Vereenigde Staten te helpen door ter bereiking van dat doel de prijzen voor binnenlandsch gebruik met geldelijken steun der regeering kunstmatig op te drijven. Een tweedé reden voor het terughouden der voorraden in de Vereenigde Staten bestond in de ongunstige berichten over den nieuwen oogst, waarvan gedurende geruimen tijd gevreesd werd, dat hij ernstige schade had geleden ten gevolge van strenge koude, onvoldoende sneeuwbescherming en de vorming van ijs op de velden. Sedert eenige dagen luiden de berichten over de wintertarwe in de Vereenigde Staten veel gunstiger, en de vrees voor schade schijnt sterk overdreven geweest te zijn. Op het oogenblik is men van meening, dat schade ten gevolge van vorst niet grooter zal zijn, dan in gewone jaren. Het weder is zachter geworden, en voor de ontwikkeling der planten zal in de meeste streken voldoende vocht aanwezig zijn, wanneer de sneeuw smelt. Australië gaat voort met het op ruime schaal uitvoeren van tarwe naar Europa en naar het verre Oosten, en zal daarmede voortgaan. Op het oogenblik is het grootste gedeelte der Australische uitvoeren bestemd voor landen in het verre Oosten, doch wanneer de vraag voor die destinaties zou verminderen, zal een grooter percentage der Australische verschepingen naar Europa moeten worden gezonden. Britsch-Indië interesseert zich nog steeds voor Australische tarwe, doch schaarschte aan wagons in Calcutta bemoeilijkt den invoer. In China is de vraag naar buitenlandsche tarwe verminderd, vooral wat Argentijnsche en Canadeesche tarwe betreft, omdat verschepingen uit die landen in China zouden aankomen op een tijdstip, dat de nieuwe oogst gereed zou zijn. Wanneer de vooruitzichten van den oogst in China zouden verminderen, zal een vermeerdering der vraag naar buitenlandsche tarwe daarvan het gevolg zijn. Over de vooruitzichten van wintertarwe in Europa en de eventueel ten gevolge van de strenge vorst ontstane schade valt weinig met zekerheid te zeggen. In Duitschland vrees men niet voor vorstschade, hetzij dan met enkele uitzonderingen, waar geen voldoende sneeuwbedekking aanwezig is geweest. Wel houdt men in Duitschland rekening met de waarschijnlijkheid, dat rogge zal hebben geleden. In Frankrijk acht men de vooruitzichten gunstig, hoewel in het Noorden in sommige streken schade wegens onvoldoende sneeuwbedekking is ontstaan. In de meeste Balkanlanden, waar de winter uitermate streng was, was de tarwe voldoende door sneeuw tegen vorstschade beveiligd. Alleen in Roemenië was de sneeuwbedekking in verschillende districten onvoldoende, en men meent, dat de dientengevolge ontstane schade in die districten 10 tot 25 pCt. bedraagt. Andere graansoorten zouden zelfs meer geleden hebben.

Zaken in rogge waren in de afgelopen week weder van beperkten omvang, en de uitvoeren uit Noord-Amerika, welke hoofdzakelijk voor Scandinavische landen waren bestemd, waren niet van grooten omvang. Duitschland is nog steeds aan de markt met rogge van den eigen oogst, welke naar omliggende landen wordt verkocht. De aanvoeren zijn echter wegens de door ijs gesloten waterwegen klein. Geregeld komen zaken tot stand in Platarogge, en in mindere mate in Donaurogge en Hongaarsche rogge. Gedurende de afgelopen week was de vraag naar deze roggesoorten echter niet groot en prijzen ondergingen eenige verlaging.

In Mixed-maïs kwamen in de afgelopen week weinig zaken tot stand. In Continentale havens aankomende partijen vonden moeilijk koopers wegens de onmogelijkheid naar het binnenland te verschepen, en voor die partijen moesten aanmerkelijk lagere prijzen worden geaccepteerd dan waarvoor Amerikaansche afladers aan de markt zijn. Latere posities, waarvan vermoed kan worden, dat bij aankomst de scheepvaart geopend zal zijn, worden duurder betaald, doch waren op de meeste dagen te koop onder de eerstehands-prijzen, welke door Amerika worden gevraagd. In het begin der afgelopen week zijn wel verschillende eerstehands-zaken tot stand gekomen, doch sedert zijn de prijzen aan de termijnmarkt te Chicago verhoogd, terwijl de waarde in Europa onveranderd is gebleven. Deze week zijn de prijzen voor maïs te Chicago voor Maart eerst 2½ cents per 56 lbs. gestegen. Daarna daalden de prijzen echter weder, mede ten gevolge van gebrek aan vraag voor uitvoer en van de verhooging ging ruim 1¼ d.c. verloren. Daardoor kwamen de eerstehands-aanbiedingen weer meer in lijn met de waarde in Europa. De verschepingen van maïs uit Noord-Amerika waren in de vorige week aanzienlijk grooter dan in de daaraan voorafgaande. Aangezien die uit Argentinië van gelijken omvang waren, was de totale wereldverscheping grooter dan in de week tevoren. De vraag naar spoedige Platamaïs is slechts gering om dezelfde reden, welke voor Mixedmaïs geldt en ook binnenkomende Platamaïs moest tot lage prijzen worden verkocht. Berichten over den nieuwen maïs oogst in Argentinië melden, dat regen van gunstigen invloed geweest is op de laat gezaaide maïs, doch het oogsten vertraagt in de vroegste streken, waar de maïs reeds rijp is. Reeds zijn verschillende kleine partijen nieuwe maïs verscheept en onderweg naar Europa, en in den loop van deze maand zullen verschepingen toenemen, omdat gerekend mag worden op een vroegen oogst. De prijzen, welke voor de eerste afladingen worden gevraagd zijn zeer hoog en ontmoeten in Engeland en op het Continent slechts matige belangstelling. Meer vraag voor deze eerste posities bestaat in Spanje en aan de Middellandsche Zee. Voor latere verschepingen worden niet zulke groote premies gevraagd, en daarin komen geregeld zaken tot stand. Van grooten omvang zijn die zaken echter nog niet, daar importeurs het prijsniveau van maïs van den nieuwen oogst als hoog beschouwen. Berichten over de maïsofbrengst loopen sterk uiteen, omdat de uitkomst in verschillende districten sterk verschilt. Hoewel er weinig kans is, dat de opbrengst zoo groot zal zijn als in het vorige jaar, schijnt toch op een goeden oogst gerekend te mogen worden. Volgens berichten uit Zuid-Afrika zijn de vooruitzichten van den nieuwen maïs oogst daar middelmatig. Aanbiedingen worden geregeld gedaan van Zuid-Afrikaansche maïs ter verscheping gedurende den zomer, en in verschillende soorten kwamen tamelijk belangrijke zaken tot stand. De prijzen, welke voor deze maïssoort ter verladung in den zomer worden gevraagd, zijn iets lager dan die voor Platamaïs op denzelfden termijn. De prijzen voor maïs van den nieuwen oogst aan de termijnmarkten in Argentinië zijn, na gedurende de afgelopen week kleine veranderingen te hebben ondergaan, onveranderd gesloten.

Gerst was in de afgelopen week stil, en er kwamen in dit artikel weinig zaken tot stand. Voor binnenkomende

partijen geldt hetzelfde als voor maïs, en hoewel de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid niet groot is, worden de prijzen voor aangekomen en spoedig verwerkt worden gedrukt. De lage prijzen, waarvoor deze rozen worden verkocht, moedigen koopers niet aan voor hooger prijs op aflading in deze maand te koopen, en hoewel daarvoor in den loop der week de prijzen eenigszins zijn verlaagd, kwamen slechts geringe omzetten tot stand. Hier komt bij, dat het binnenland nog tamelijk voorzien schijnt te zijn met gerst van vroegere leverings-contracten, en dat nog belangrijke hoeveelheden in de zeehavens van het Continent liggen opgeslagen. Afladers zijn gerogeld aan de markt met gerst ter verlading na scheepvaartheropening op de Amerikaansche meren. Zij vragen hiervoor hogere prijzen dan voor spoedige verlading en koopers zijn huijverig deze te betalen. De zichtbare voorraden van gerst zijn in Noord-Amerika wel eenigszins afgenomen, doch veel grooter dan in het vorige jaar. De Amerikaansche zichtbare voorraad wordt op het oogenblik geschat op 11.178.000 bushels tegen 4.079.000 bushels in het vorige jaar. De Canadeesche zichtbare voorraad bedroeg de vorige week 21.300.000 bushels tegen 10.400.000 bushels een jaar geleden. Het grootste gedeelte van de wereldverschepping van gerst wordt nog steeds geleverd door Noord-Amerika, doch ook van Argentinië worden niet onbelangrijke hoeveelheden verladen. Uitvoeren van den Donau zijn gering, niet alleen wegens de op enkele uitzonderingen na gesloten scheepvaart in de uitvoerhavens. Ook wanneer die scheepvaart weder geopend zal zijn, zullen geen groote aanvoeren van Donaugerst mogen worden verwacht. De prijzen aan de termijnmarkt te Winnipeg ondergingen in de afgelopen week weinig verandering en sloten ruim 1 d.c. per 48 lbs. lager.

In haver zijn de omzetten in hoofdzaak beperkt tot Plata en Duitsche haver. De zaken, welke daarin tot stand komen, zijn echter slechts van matigen omvang. In Argentinië zijn de prijzen aan de termijnmarkt onveranderd gebleven. Te Chicago en te Winnipeg ondergingen zij een verlaging, doch Amerikaansche haver is te hoog in prijs om uitvoer mogelijk te maken.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten bleven ook de afgelopen week weinig belangrijk.

In Amerika ging het een en ander in ruwsuiker om tot ongeveer 1.15/16 d.c. c. & fr. New York op basis van Cubasuiker; koopers blijven echter nog terughoudend. Op de termijnmarkt te New York liepen de Maart-likwidaties glad van stapel, waardoor de noteeringen niet verder afbrokkelden. Het slot was als volgt:

Mrt. 1.90; Mei 2.03; Juli 2.12; Sept. 2.17; Oct. 2.20; terwijl de laatste noteering voor Sp. Centrifugals op 3.71 gehandhaafd bleef.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. be-

droegen deze week 123.000 tons, de versmeltingen 61.000 tons tegen 48.000 tons in 1928 en de voorraden 255.000 tons tegen 247.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929 Ton	1928 Ton	1927 Ton
Cubaansche prod. tot 23 Febr.	2.275.000	1.700.000	2.012.280
Consumptie	15.342	10.454	15.000
Weekontv. afscheepavens...	232.886	229.964	224.590
Totaal sedert 1 Jan.	1.448.717	966.627	1.252.130
Weekexport	123.458	78.937	127.894
Totale export sedert 1 Jan.	654.002	295.140	549.397
Voorraad afscheepavens.....	820.593	709.706	718.920
Voorraad Binnenland	785.063	722.919	745.150
Werkende fabrieken	163	169	175

F. O. Licht meldt, dat het buitengewoon koude weer, dat gedurende Januari en Februari in geheel Europa heerschte, het begiu der veldwerkzaamheden tot zeer laten datum heeft opgeschort, waardoor nog lang niet kan worden overzien in hoeverre dit op den a.s. Europeeschen biet-oogst van invloed zal zijn.

In Engeland verhoogden Raffinauteurs deze week gedeeltelijk den prijs van hun product met 3 d.

Op de termijnmarkt in Londen was de handel levendig en de noteeringen sloten onveranderd tot 1½ d. beter dan bij opening.

De slotnoteeringen op de ruwsuikermarkt waren als volgt:

	Maart	Sh.	8/8¼	Sept.	Sh.	9/4¼
Mei	"	"	8/9¾	Dec.	"	9/6¼
Aug.	"	"	9/3¾			

Op Java was de markt voor tweedehands-suiker lusteloos, terwijl prijzen vrijwel onveranderd bleven. De laatste noteeringen waren:

Superieur ready f 14½; Hoofdsuiker ready f 12½; Superieur Mei f 13¾ (Nieuwe Oogst); Superieur Juni f 12½ (Nieuwe Oogst).

Hier te lande verbeterde de stemming op de termijnmarkt in den loop der week eenigszins, waardoor prijzen aantrokken. Aan het slot kalmeerde de stemming ietwat en waren de laatste noteeringen Maart f 12½; Mei f 13½; Aug. f 13½, en Dec. f 13½, alles geboden met verkoopers tot f ¼ hooger.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 27 Februari 1929.

De Amerikaansche katoenmarkt is actiever geweest met neiging tot hogere prijzen. Noteeringen in Liverpool sloten Vrijdag en Zaterdag, doch daalden Maandag 2 pun-

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	£	116
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	195,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-	93,5
1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Januari	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-	88,3
Februari	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	89,9
Maart	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	87,2
April	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Mai	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-	86,9
Juni	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	89,0
Juli	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
Augustus	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/-	89,0
September	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-	95,1
October	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
November	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,1/-	99,9
December	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Januari 1928	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
Maart	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
April	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Mai	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juni	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Juli	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
Augustus	11,65	67,7	11,57 ⁵	98,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
September	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
October	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	366,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
November	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	70,3/-	113,0
December	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Januari 1929	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,16	125,7
Februari	12,75	74,1	12,90	98,7	236,00	101,9	196,00	83,1	358,00	77,4	13,00	120,4	1,11	66,1	67/-	91,8	82,7/6	132,7

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

ten, terwijl „futures” 21 punten stegen. Gisteren sloot New York 9 punten hooger voor de eerstkomende maanden...

De Amerikaansche garenmarkt is over het algemeen lusteloos. Sinds ons laatste bericht zijn er echter goede zaken gedaan, speciaal gedurende de laatste dagen der vorige week.

Sedert onze laatste publicatie zijn er belangrijke zaken gedaan, zoowel in fijne twist- als weftcops voor lichtere soorten voor export en de vraag is nog niet uitgeput; men zegt echter, dat de geaccepteerde prijzen tamelijk slecht zijn.

De doekmarkt heeft gereageerd op de nieuwe phase in de katoen- en garenmarkt. Voor alle markten bestaat meer belangstelling en hoewel de handel van Indië, zoowel voor dhooties als light whites, niet algemeen is...

Liverpoolsnoteringen Oost. koersen 19 Fbr. 26 Fbr. 20 Fbr. 27 Fbr. T.T. op Br.-Indië 1/6 1/6 F.G.F. Sakellaridis 17,90 18,15 T.T. op Hongkong 1/11 1/11 1/2 G.F. No. 1 Oomra 6,90 7,20 T.T. op Shanghai 2/8 2/8 1/2

KOFFIE.

De markt was in de afgelopen week voor Brazilië-koffie iets gemakkelijker. De kost- en vracht-aanbiedingen van de meeste Santos-afladers zijn bij het opmaken van dit bericht -/6 à 1/- en in enkele gevallen 1/6 lager dan een week geleden...

Aan de termijnmarkt liepen de prijzen den eenen dag iets op en den anderen dag weder iets terug, waardoor ten slotte het verschil tusschen de noteringen van heden met die van verleden week slechts gering is, namelijk heden 5/8 à 3/4 ct. lager.

Aan de loco-markt was de afzet ook ditmaal niet onbevredigend en de officieele noteringen bleven onveranderd gehandhaafd op 65 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

Volgens alhier ontvangen telegrafische berichten is de limiet van de dagelijkse aanvoeren uit het binnenland van Rio de Janeiro naar de haven van Rio voor de eerste helft van Maart vastgesteld op 8899 balen...

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Februari de aanvoer geweest is als volgt:

IN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Table with 19 columns: TIN, KATOEN, WOL, RUBBER, SUIKER, KOFFIE, THEE, and two Indexcijfer columns. Rows show prices for various commodities over time.

huidige officieele noteringswijze (Jan. 1928.)²⁾ = Maltng vóór de invoering van de huidige offic. noteringswijze (Jan. 1928).⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 1 Maart.

	1929 balen	1928 balen	1927 balen
in Europa	815.000	1.010.000	917.000
„ Ver. Staten v. Amerika	1.022.000	1.055.000	792.000
Totaal....	1.837.000	2.065.000	1.709.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika te zamen gedurende de eerste twee maanden van het jaar bedroegen 3.669.000 balen tegen 4.159.000 balen in 1928 en 3.464.000 balen in 1927.

De Afleveringen in Februari waren:

	1929 balen	1928 balen	1927 balen
in Europa	864.000	962.000	869.000
„ Ver. Staten v. Amerika	906.000	1.004.000	903.000
Totaal....	1.770.000	1.966.000	1.772.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika te zamen gedurende de eerste twee maanden van het jaar waren 3.728.000 balen tegen 3.984.000 balen in 1928 en 3.531.000 balen in 1927.

Vanaf 1 Juli tot 1 Maart waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika te zamen 13.472.000 balen tegen 15.026.000 balen in 1927/28 en 13.727.000 balen in 1926/27, terwijl de Afleveringen bedroegen 13.929.000 balen tegen 14.985.000 balen in 1927/28 en 13.540.000 balen in 1926/27.

De zichtbare voorraad was op 1 Maart in Europa 1.743.000 balen tegen 1.792.000 balen op 1 Februari. In Amerika bedroeg hij 849.000 balen tegen 733.000 balen op 1 Februari. In Europa en in Amerika te zamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.592.000 balen tegen 2.525.000 balen op 1 Februari. Hij bedroeg op 1 Maart 1928 2.591.000 balen en op 1 Maart 1927 — 2.408.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Maart 4.997.000 balen tegen 5.016.000 balen op 1 Februari en 4.917.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 Maart nog niet bekend is, doch die op 1 Februari bedroegen 12.279.000 balen en op 1 Maart 1928 — 13.211.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 106/6 a 108/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 109/6 a 112/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 79/6 a 80/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart-verscheping, 46½ ct.; Palembang Robusta, April-verscheping, 45½ ct.; Benkoelen Robusta, Maart-verscheping, 47 ct.; Mandheling Robusta, Maart-verscheping, 48½ ct., alles per ½ KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
4 Maart.....	\$ 16,61	\$ 15,99	\$ 14,66	\$ 14,35
25 Feb.	„ 17,10	„ 16,45	„ 15,19	„ 14,80
18 „	„ 17,03	„ 16,40	„ 14,84	„ 14,31
11 „	„ 17,08	„ 16,27	„ 14,61	„ 13,98

Rotterdam, 5 Maart 1929.

THEE.

De theemarkt in de afgelopen week opende prijshoudend en bleef in de eerste helft van de week die houding door-eengeenomen handhaven.

Voor de betere kwaliteiten was goede belangstelling en waren de prijzen vast tot iets hooger, terwijl voor ordinaire soorten het verloop onregelmatig was met hier en daar kleine verlagingen.

De Java theeveiling, waarmede de week sloot, had echter een bepaald flauw verloop, waarbij de prijzen gemiddeld ¼ d. per lb. lager waren, voor zoover de aangeboden partijen tot afdoening kwamen. Er werd nl. vrij veel opgehouden.

Er waren verschillende geruchten, die koopers terughoudend maakten, o.m. dat bij de eerstvolgende begroting de rechten op thee zullen worden verlaagd, waarbij echter het preferentieel recht op thee van vreemden oorsprong niet onaanzienlijk zal worden verhoogd.

Hierdoor werd de prijs voor Nederlandsch-Indische thee begrijpelijkerwijze sterk gedrukt, waar de theemarkt te Londen hoofdzakelijk een markt is om in de behoeften van het binnenland te voorzien.

Amsterdam, 4 Maart 1929.

COPRA.

De markt opende gemakkelijker, daar het aanbod van Indië weder belangrijk toenam. Aanvankelijk werden groo-

te posten tot onveranderde prijzen uit de markt genomen, doch het aanbod bleef zoo groot, dat fabrikanten hun limieten verder verlaagden.

Aan het slot werden de volgende prijzen genoteerd:

Nederl.-Indische fms., aflading Februari ..	f 28
„ „ „ „ Maart	„ 28½
„ „ „ „ April	„ 28%
„ „ „ „ Mei	„ 28½

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt vertoont nog steeds geen teekenen van opleving.

Van St. John N. B. ging gedurende het grootste gedeelte der week het meeste om, er werd 19½ cents betaald naar de Middellandsche Zee (Spanje en Noord-Afrika buitengesloten) voor een prompte boot, 8 Maart cancelling, terwijl een Spaansche boot 25 Maart/10 April later werd afgesloten naar de Middellandsche Zee (Spanje en Noord-Afrika inbegrepen) tegen 18 cents basis één haven. Tegen het einde der week, is er geen definitief aanbod van St. John.

Van de Northern Range zijn er geen definitieve orders.

Van de Golf van Mexico was er een weinig vraag voor Maart, er werd een boot van 42.000 qtrs. 10 pCt. bevracht met 25 Mrt. cancelling naar Amsterdam of Rotterdam, tegen 16 naar één en 16½ cents naar beide havens. Deze vracht zou herhaald kunnen worden naar Antwerpen of Rotterdam, dezelfde cancelling datum wordt echter geëischt en booten in deze positie zijn zeer schaarsch.

Er was een matige vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië, de bevrachters maken echter in het algemeen geen haast met afsluiten, de vrachten zijn onveranderd. Van Cuba naar U.K./Continent werd een 7000 tonner bevracht voor eerste helft April tegen 19/- en dit bleef de notering voor gelijksoortige tonnage voor Maart of April laden. Een boot van 5000 tons maximum verkreeg de naar verhouding goede vracht van 21/- naar Hull voor midden Maart, terwijl een boot van 3500 tons, 5 pCt., werd bevracht voor denzelfden datum, met de optie San Domingo laden, naar U.K./Continent tegen 20/6. Bij de afsluitingen van Cuba, betaalden de reeders de exportbelasting.

Definitieve vraag naar graan-tonnage van de North Pacific, was beperkt tot een kleine vraag voor Portugal, een 6500 tonner werd bevracht voor Maart/April belading, van Vancouver naar Lissabon en/of Leixoes tegen 31/- naar één, en 32/- naar beide havens. Deze afsluiting kan herhaald worden voor April. Op basis van vrijladend lossen werd een 8500 tonner bevracht van zes laadhavens Britsch Columbia naar het Continent tegen 28/9 d., 1/20 Maart.

De vrachtenmarkt van La Plata was niet zoo levendig gedurende de afgelopen week, de vrachten bleven echter over het algemeen onveranderd. Een 4800 tonner, 10 pCt., Februari/Maart belading, werd bevracht van Santa Fé naar U.K./Continent tegen 26/6 d., met de optie naar één haven Noord-Spanje of Huelva tegen dezelfde vracht, terwijl voor dezelfde positie een 4200 tonner werd bevracht van Buenos Aires naar U.K./Continent met opties, tegen 24/6 d. Voor Maart laden werden handige booten bevracht tegen 25/- van Upriver naar U.K./Continent en 24/3 d. voor April belading, terwijl een kleine boot 24/6 voor Mei belading verkreeg.

De Salpeterbevrachters van Chili toonden niet veel belangstelling. Wilde tonnage was geheel en al uit de gunst, er werd echter 2000 tons lijnbootruimte geboekt naar Duinkerken/Hamburg Range, Terneuzen en Delfzijl inbegrepen tegen 25/-, voor verscheping in Maart.

De rijstvrachtenmarkt van Burmah was zeer kalm gedurende de afgelopen week. Er werd o.a. bevracht een 6400 tonner, 10 pCt., 11/20 Maart, Rangoon/Bassein/Moulmein naar Antwerpen/Hamburg Range tegen 26/9 d., optie twee laadhavens tegen 6 d. extra, doch slechts één loshaven.

Van den Donau gaat nog steeds niets om.

Het laden van kolen in Engeland vertoonde in de afgelopen week een aanzienlijke verbetering. Van Zuid-Wales werden o.a. bevracht: naar Amsterdam 6/6, Rouaan 5/3, Marseille 10/3, Malta 10/6, Buenos Aires 12/6 en naar Montreal 6/6 d., en van de Oostkust: Kopenhagen 10/-, Rouaan 5/6, Marseille 10/6, Venetië 12/6 en naar Port-Said 12/3 d.

RIJNVAART.

Week van 24 Februari t/m. 2 Maart 1929.

De aanvoeren van zeezijde waren minder dan de voorafgaande week. Scheepsruimte bleef zeer schaarsch, nam bij matige vraag voortdurend af. De daghuren voor groote schepen stegen 4 ct. tot 7 ct. per ton en dag, met garanties, varieerende tusschen 20 en 30 dagen. Een enkel ertsschip werd in lastvracht gecharterd. Minimum betaalde men f 1.80 en f 2.— en maximum f 2.50—2.75 per last met resp. 4 en 8 losdagen.